

DOMOVINA

P. n. Licealna knjižnica

Ljubljana, Poljanska cesta 2, II. drž. gim.

Oglašiti:

za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20, uradni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 18, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 5.—, celoletno Din 12.—.

Liuba Davidović slovenskim demokratom

V soboto in nedeljo je obiskal Slovenijo voditelj demokratov Lj. Davidović iz Beograda. Prišel je, da vidi razmere pri nas in siji naše želje.

Ljuba Davidović je predsednik najmočnejšega kluba v narodni skupščini, ki šteje 92 poslancev in za katere je bilo pri zadnjih volitvah oddanih čez 320.000 glasov, kolikor jih ni dobila nobena druga stranka v Jugoslaviji.

Demokratska stranka ima pa še to posebnost, da je edino ona raztegnjena čez celo državo, da ima v vsaki občini prijatelje, da so v njej združeni Slovenci, Srbi in Hrvatje, da so v njej lahko pripadniki katoličanov, pravoslavnikov, muslimanov in drugih veroizpovedanj ter da tvorijo to stranko pripadniki vseh stanov. Zato ni čudno, da je danes demokratska stranka v državi najmočnejša stranka. Mesto plemenskega sovraštva, mesto verske nestrpnosti, mesto stanovskega pobijanja, pospešuje demokratska stranka medsebojno spoštovanje in ljubezen vseh Jugoslovancev, katerim je pri srcu bodočnost mlade države. Čim prej se bo posrečilo v naši državi izravnati koristi raznih pokrajin, plemen, ver in stanov, tem hitreje se bo dvignilo naše blagostanje. Kakor je potrebno v rodbini med njenimi posameznimi člani sporazuma in medsebojnega podpiranja, ako naj bo v hiši sreča; ravnotako je država, ki jo predstavljamo vsi državljani skupaj, srečna in zadovoljna le, če vlada med poedinici in poedinimi deli naroda medsebojna dobrohotnost in podpora.

Lepo nam je govoril Ljuba Davidović na nedeljskem shodu izvrševalnega odbora demokratske stranke. Prav je, da smo enkrat slišali govoriti o demokratih in o nalogah demokratske stranke v boju za napredek naroda in države osivelega moza, ki ni naš ožji rojak. Besede, ki smo jih slišali iz njegovih ust, so nas znova potrdile o pravilnosti naše politike ter nam dale novega poguma, da ne le junaško vztrajamo pri oranju ledine, marveč, da pridobimo za narodno delo v procvit države še novih sodelavcev in pristašev.

Zakaj hočemo enotno unitarno državo?

Nato je Ljuba Davidović odgovoril nekako takole: «Zato, ker mora biti država enotna (unitarna), ako hoče biti močna. Tudi Angleži so imeli spočetka popolnoma unitarno državo. Mi hočemo jako državo in prepričani smo, da je samo unitarna država jaka. Mir moramo imeti v deželi. Napadov nočemo delati nikamor; toda tudi nočemo, da bi propadlo kaj našega. Nikdar nismo bolje vedeli, kaj je močna država kakor

julija 1914., ko je Srbija dobila avstrijski ultimatum. Če bi bili mogli postaviti na noge poldrugi milijon, bi sramotnega ultimata ne bili dobili. Samo v miru je mogoče delo, mir pa je zagotovljen samo v močni državi. Zato demokracija odbija napade na unitarnost (enotnost) države. Večkrat se nas obtožuje, da hočemo centralistično državo; po krivici. Mi hočemo edinstveno državo.

Mi smo en narod in hočemo eno državo.

Imeti moramo eno skupščino, enega vladarja in eno vladno, ki mora biti strogo kontrolirana, strogo odgovorna. Oni, ki delajo v vladi, se morajo zavedati, da so strogo odgovorni; kdor ne zna delati, mora pričakovati, da bo postavljeno pred strog odgovor. Oni, ki hočejo biti prvi v državi, morajo vedeti, da je njihova odgovornost tudi največja.

Napredek je samo v delu.

Vsakogar je treba ceniti po delu, po zaslugah. Kdor dobro dela, se mu ni treba bati kričanja onih, ki slabo delajo in vpijejo na tistega, ki dela dobro. Demokratje hočemo unitarno državo in delamo za njo. Dobro delamo in ni se nam ozirati na noben krif naprotnikov. Naša stranka dela v korist naroda in države. Neki Amerikanec je rekel, da je to mnogo, vendar ne vse. Šele organizacija, izvedena v množici, izda. Demokratska stranka je najmočnejša stranka v državi. Delati pa moramo

za narod z narodom.

Iti moramo v vse stanove in poslušajmo, kje je beda, da pomagamo. Ublažiti hočemo nasprotja in delati v korist celokupnega naroda. Delo je pa mogoče le v miru. Pri kmetu hočemo postaviti svoje delo. Pаметen bivši vladar, ki še pisati ni znal, je že pred davnim časom rekel: **V narodu je moja moč.** Iti moramo torej v vasi. Naš program glede kmeta je popoln. Ako hoče kmet sebi pomagati, stori najbolje, da gre z našo stranko. Ta bo zanj voljna in sposobna več storiti, kot vse male strančice. Zato kmet mora v njegove vrste, preko nje naj zasleduje svoje težnje. Vstvarjanje kmečkih strank je ne samo nepotrebno, ampak škodljivo, ker slabi moč našega naroda. Naša dolžnost je, da one ljudi, ki so nepoučeni o programu naše stranke, o njenem delu in ciljih upeljemo v našo stranko.

Gospodarski svet je programska točka naše demokracije. Naš pokojni Drašković je rekel, da je treba vsak posel izročiti samo mojstru, ki ga razume. Motiko damo napraviti kovaču, obleko krojaču itd. Za gospodarske stvari pa

moramo imeti gospodarski svet, da o njih najpoprej vprašamo njega.

Organizirajte dobro stranko in videli boste, kakšne uspehe bo imela!

V naši stranki je pripuščena popolna svoboda kritike in razgovora. Vsak demokrat ima polno pravico, da misli, razpravlja in izraža svoje mnenje. Kadar pa pade v stranki odločitev, potem ni več ugovora. Kadar je stvar odločena, se je treba pokoravati. Kakor ni mogoče reči vladarju, da je on država, tako je v naši stranki nemogoče, da bi kdo mislil, da je on

stranka. Voditelji stranke smo samo prvi med enakimi. Tudi to pa smo toliko časa, dokler uživamo vaše zaupanje. Organizirajte dobro stranko in videli boste, kakšne uspehe bo imela! Kdor veruje, bo zmaga! S polno vero v zmago demokracije lahko gledamo v bodočnost.

Tem krasnim izjavam Davidovića, ki smo jih povedali v izvlečku, dodajamo le željo, da jih bralci dobro prečitajo ter jih primerjajo z govori raznih hujšakačev in demagogov, ki begajo pri nas javnost, pa bodo lahko presodili, kje je poštenje in kje je goljufija.

Prenos zemeljskih ostankov Ivana Kromarja

V Ljubljani.

V soboto dne 22. t. m. ob petih popoldne so po končanih cerkvenih molitvah in ko so pevci odpeli žalostinko «Vigred se povrne» v veličastnem sprevedu prepeljali krsto z zemeljskimi ostanki narodnega mučenika Ivana Kromarja z vojaškega strelišča na ljubljanski glavni kolodvor. Spreved se je pomikal po glavnih mestnih ulicah, ki so bile ob straneh polne občinstva. Na čelu spreveda so korakale vrste ljubljanskih sokolskih društev z zastavami in starejšinstvom «Saveza», potlej «Slovensko zidarsko in tesarsko društvo» in pevski zbor. Krsta je bila položena na četverovprežen voz, za vozom pa so korakali odlični zastopniki civilnih in vojaških oblasti: Dr. Baltič, podnamestnik Pokrajinske uprave za Slovenijo, general Dokič, g. dr. Beneš, generalni konzul češkoslovaške republike, bivši ministrski predsednik in šef demokratske stranke g. Ljuba Davidović in še cela vrsta uglednih mož. Posebno pozornost je vzbujal minister na razpoloženju, g. dr. Jovanović, ki je ob bergljah stopal za krsto.

Tako je bil spreved veličastna narodna manifestacija, ki se je udeležilo nad 15.000 ljudi.

V Črnomlju.

Med vožnjo iz Ljubljane v Črnomelj so množice ljudstva na vseh večjih postajah izkazovale zadnjo čast mučeniku, na kolodvoru v Črnomlju pa je sprejela krsto množica belokranjskega ljudstva.

Po desetih so prenesli krsto iz vlaka na voz, okrašen z zimzelenom in žalnimi pajčolanom. Ljudstva je bilo ogromno, nad 500 Sokolov je prišlo iz Karlovca, Zagreba, Krškega in Brezice, pa tudi od drugod so poslali Sokoli številna zastopstva. Enako požarne brambe in razna druga društva.

Po končanih cerkvenih obredih so pevci-železničarji zapeli žalostinko «Vigred», ob krsti pa je stala častna straža Sokolov. Nato se je začel pomikati spreved. Sokoli, številne požarne brambe, tesarji in zidarji, z zastavami, jugoslovanski

dobrovoljci, novomeško dijaštvo, zastopnice naprednih ženskih društev iz Ljubljane itd. Med nebrojnimi venci je bil zlasti pomemben oni, ki ga je poklonil karlovški Sokol. Lovorov venec, a vmes je bilo vpleteno veliko trnje.

Za krsto je stopala vdova pokojnikova z otroci, šest dečkov in dve mali deklici. Z grozo in s studom je morala ob tem pogledu napolniti vsakega človeka misel, da se je našel v dobi najgroznejše avstrijsko-nemške strahovlade v klerikalnih vrstah Slovenec, ki je ubogi ženi vzel moža in nedolžni deci skrbnega očeta.

Za sorodniki so šli zastopniki oblasti, potlej vrsta raznih kulturnih društev in za njimi domačini. Vojška godba je svirala žalne koračnice.

Ob potih, koder je šel spreved, je stalo kakih petinajst tisoč gledalcev, spreveda samega pa se je udeležilo najmanj osem tisoč oseb.

Na pokopališču v Vojni vasi so položili kosti pokojnega v domačo zemljo.

Po raznih pomembnih in iskrenih govorih, ki so vsem navzočim segali v srce, je g. Vranković med «Slavajki» odkril grobni spomenik. Spomenik predstavlja Sokola v kroju, ki poklanja mučeniku Kromarju lovorov venec na grob.

Godba je zaigrala «Bože pravde», potem pa je nadučitelj gospod Lovšin ob grobu mučnikovem izrekel slovesno prisego medsebojne ljubezni in edinosti. Ob pol dveh popoldne je bila slavnost med grmenjem topičev končana.

V najhujših dneh naše sužnosti smo imeli junake, ki so dali svoje življenje, da nam tako pokažejo, kam vodi naša prava, edino prava pot. Ne bili bi vredni teh mučnikov, ako ne bi znali hoditi za njimi. S prenosom zemeljskih ostankov mučenika Kromarja smo pokazali na zunaj, da znamo ceniti njegovo veliko žrtev, s tem pa, da ostanemo zvesti misli ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, zvesti misli narodne in državne svobode, pokažimo, da smo bili take žrtve tudi vredni!

Otvoritev veržejskega mostu

Nekdanja madžarska vlada ni hotela zvezati Prekmurja z Muropoljem, da bi tem lažje potujčila Slovence v Prekmurju. Kar je zakrivila nekdanja madžarska vlada, je sedaj popravila naša vlada. V nedeljo, 24. t. m., je bil most v Veržeu slovesno odprt, blagoslovljen in izročen prometu. Ogromna množica ljudstva, ki se je zbrala ob tej priliki, je najboljši dokaz, kako potrebno in koristno delo je izvršila naša vlada s tem, da je dala zgraditi ta most.

Od strani vlade je prišel k otvoritvi minister za javna dela, g. Vukičević, minister za kmetijstvo g. Pucelj, pokrajinski namestnik g. Hribar in general Majster. Pred narodno šolo v Veržeu je bil postavljen lep slavolet in domači župan je v imenu zbranega ljudstva sprejemal in pozdravljale goste. Po županovem pozdravu se je zahvalil minister Pucelj. V imenu šolske mladine je deklamirala nato učenka Marija Koroša pozdravno pesem, v imenu žen pa je pozdravila gospodična Tončka Horvat. Minister Pucelj se je obema zahvalil.

Za tem so odšli gostje, vso pot pozdravljeni od ljudstva, proti mostu, ki je bil lepo okrašen. Po pozdravnih govorih je na mostu, kjer je bil postavljen oltar, služil slovesno mašo prošt dr. Tomažič. Med službo božjo se je tu prvič pel evangelij v slovenskem jeziku. Po maši je bil most blagoslovljen, nato pa se je g. prošt v iskrenih besedah zahvalil vladi za ljubezen, ki jo je izkazala Prekmurcem, in za prijaznost, da je med otvoritvene svečanosti sprejela tudi cerkven blagoslov. Nato je prebivalstvo v njegovem domačem narečju pozval k slogi in k delu za državo. Ko je potem minister Vukičević po kratkem govoru izročil most prometu, so začeli pokati topiči, gojenci veržejskega salezijanskega zavoda pa so zapeli »Bože pravde«. V čast gostom je priredil salezijanski zavod banket.

Ta dan je bil praznik Prekmurcev in Muropoljcev, obenem pa je bil dan zmage jugoslovanske državne misli med tamošnjim prebivalstvom. Bjudstvo je spoznalo, kje mora iskati zavetja in kje je doma.

Jugoslovani, Jugoslovanke!

Kakor v vseh ostalih krajih naše drage domovine, smo sklenili tudi v Mariboru, da postavimo spomenik dnevu poroke našega vladarja, *Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. z Njeno Kraljevsko Visokostjo ružunsko kraljico Marijo*. Kakor so časi, v katerih živimo, resni in težki, naj bo tudi ta spomenik resen, odgovarjajoč perečemu

vprašanju našega okraja. Sklenili smo, postaviti v Mariboru veliko otroško bolnico, ki bi naj varovala pogube to, kar ima naše kraljestvo najdragocenejšega, naš mladi jugoslovanski naraščaj. Celo bolnice bo dičilo ime naše prve jugoslovanske kraljice Marije.

Potreba otroške bolnice v Mariboru je velika. Naša bolnica nima posebnega otroškega oddelka, ker je bilo pred preobratom iz zdravstvenih ozirih težje za naše kraje Gradec, za Prekmurje Budimpešta, za Koroško Celovec. Treba je ustanoviti novo središče, in sicer tako, ki bo z ozirom na razdaljo vsem prizadetim enako dosegljivo. Pa naravni legi se nagibljejo ti kraji proti Mariboru, a naše mesto jim v tem oziru ne more nuditi nobene pomoči. Ker pa nam država ne more v teh gospodarskih tako težkih časih priskočiti na pomoč, treba, da sežemo po samopomoči. S tem bomo najlepše dokazali državi in vladarju, da pravilno pojmuje dobo, v kateri živimo.

Vojna z vsemi svojimi grozotami in zlasti s pomanjkljivo prehrano je rušila že v kači zdravje naše dece in polagoma v nežni otroški organizem začetke težkih organskih bolezni. Potom izvelekov matrice župnijskih uradov je dokazano, da znaša le v jugoslovanskem ozemlju nekdanje Spodnje Štajerske umrljivost otrok do 1. leta 60 odst., med 1. in 4. letom 26 odst. in med 4. in 10. letom 65 odst. V Mariboru samem znaša letna umrljivost 42 odst. Iz Koroške in Prekmurja nimamo točnih podatkov, a že omenjene številke govorijo dovolj jasno.

Zato se je v Mariboru ustanovil odbor, ki si je stavil za nalogo, da osnuje otroško bolnico v Mariboru. Ker pa je to vprašanje tako blizu ženskemu srcu in programu naše organizacije, je naše društvo sklenilo, da posveti s trajnim delom svoje sile tej misli tako dolgo, dokler ne bo stala v Mariboru otroška bolnica. Roko v roki hočemo delati z društvom za zgradbo otroške bolnice v Mariboru in ga podpreti v človekoljubnem cilju.

Zato se obračamo z našo prošnjo do vseh tistih, ki so prizadeti, in tudi tistih, ki niso prizadeti, da nam pomagajo. Predvsem prosimo vse organizacije, brez razlike strank in slojev, da se nam pridružijo. Obračamo se na občine, da v svojem interesu podprejo naše delo, nadalje na častito duhovščino in učiteljstvo. Posebej se še obračamo na premožnejše sloje, na industrijska podjetja, banke, posojilnice in različne zadrage.

Pomagajte vsi, vsak po svojih močih! Darove bomo objavili po časopisov. Imena darovalcev in seznam darov bo izročeni Njenemu Veličanstvu kraljici Mariji.

Darove pošiljajte na »Sklad otroške bolnice«, Posojilnica v Mariboru, nabiralne pole pa »Mariborskemu ženskemu društvu«.

Odbor Mariborskega ženskega društva.

Politični pregled

Iz Beograda poročajo, da je podpisana naredba

o upravnih, razdelitvi naše države na oblasti.

Končnoveljavno se razdeli sedaj Jugoslavija na 26 oblasti (pokrajnin). Slovenija dobi dve oblasti, ljubljansko in mariborsko. Slovenija kot ena oblast bi bila prevelika, ker bi bila Ljubljana kot središče n. pr. Prekmurcem mnogo preoddaljena. V dveh manjših oblastih, katerih središči prebivalstvu ne bosta preveč oddoljni, bodo mogli državni uradi delo mnogo hitreje izvršiti.

Med našim in italijanskim zunanjim ministrom se še vedno vršijo

razgovori glede izvršitve rapalske pogodbe.

Zadnjič smo Italijane pohvalili, da kažejo dobro voljo za sporazum z našo državo. Kakor pa je videti iz teh dolgotrajnih razgovorov med našimi in italijanskimi zastopniki, iščejo italijanski zastopniki razne izhode, kakor bi Italiji ne bilo potrebno, izvršiti rapalsko pogodbo, ki jo je sama podpisala in po kateri nam mora izprazniti luko Baroš, Sušak in nekaj drugega ozemlja. Naši zastopniki ne smejo od tega, kar nam gre, niti za las odstopiti. Saj smo že dovolj naših ljudi žrtvovali italijanski požrešnosti. Kakor poročajo naši zastopniki, tudi ne nameravajo nič popustiti. Čudno je sploh, da je prišlo sedaj do ponovnih pogajanj o stvareh, ki so bile že davno sklenjene in na katere so tudi Italijani pristali. Baje je sedaj tudi italijanski kralj Viktor Emanuel izrazil željo, da se čimprej doseže sporazum med obema državama.

Kakor smo že poročali, je prišlo v muslimanski stranki do razkola in je večina zahtevala, da izstopita iz vlade muslimanska minisira Vlovič in Omerović. Oba ministra sta te dni posetila ministrskega predsednika Pašića in mu obrazložila svoj odstop, ki sta ga pretečeni teden javila. Vendar

ostaneta začasno še oba muslimanska ministra v vladi,

ker nista vezana na sklepe seje muslimanskega centralnega odbora, ki je zahteval njun takojšen odstop. Ministra ostaneta skoro gotovo tako dolgo v vladi, dokler se na muslimanskem kongresu, ki se vrši 15. junija v Sarajevu, ne reši definitivno vprašanje njunega odstopa.

Na genovski konferenci je bil gotovo najvažnejši dogodek, da se je takorekoč za hrbtom sklenila med Rusijo in Nemčijo pogodba. Ta pogodba dela še sedaj pregla-vice, da delo ne more prav naprej. Na tozadevno noto sta ruska in nemška delegacija odgovorili tako, da ni bila zadovoljna nobena dr-

žava. Ta pogodba med Rusijo in Nemčijo je seveda velikega pomena in se antanta opravičeno boji, da je naperjena proti njej, saj sta Nemčija in Rusija veselili, ki lahko postaneta nevarni zapadnim državam. Tako imamo v Evropi sedaj tri večje zveze držav: Veliko antanto, rusko-nemško zvezo in Malo antanto.

Velike težave dela na genovski konferenci

rusko vprašanje.

Od Rusije se zahteva priznanje predvojnih dolgov in so se tozadevno že vršila precej burna posvetovanja. Rusi so stavili v tej zadevi sledeče pogoje:

1.) za plačilo predvojnih dolgov je potrebna 30letna odložitve plačil; 2.) vojni dolgovi se ne priznajo in se ne poravnajo; 3.) nacionalizirana lastnina se iz notranje-političnih vzrokov ne more vrniti. Ruska vlada ni vsled pomanjkanja denarja v stanu dati lastnikom druge odškodnine kot z novimi koncesijami. Te ruske zahteve so vzbudile mnogo razburjenja in so se vsled tega pogajanja z Rusijo začasno prekinila. Toliko kot jasno pa je, da zaključki genovske konference, če bo prišlo do katerih, nimajo brez Rusije nobenega pomena. Rusija je veliko vprašanje, ki se mora končno na neki način rešiti. Gotovo pa je, da se z vojaško silo rusko vprašanje ne more spraviti v red.

Dopisi

Komenda, zgodovinska vas, od tebe se čuje daleč glas. Šment! Čemu neki? No, radi čednih razmer, ki jih počenjajo naš slavnoznani Rupret, a ja Štrcin, pravoverni in katoliški sodrug kaplana Črnica in prelepodražestne duhovite Tade. Da tem junaštvaželjnim ministrirajo še Slomškarice, razumljivo. Čudno ni torej, da je kaplan Črnilec rekel: »Boj bo hud in kolesa se že vrte!« Kolesa se res vrte, a zvrčajo blato nazaj. Vprašamo ga torej kot katoličana, kdo je sladkoginjen, ali bolje vinjen vpil na nekem shodu »Kristus, pa Kristus!« Mi, ki nas pitate z brezverci in podite iz cerkve, potem pa silite župane, da vlagajo prošnje na oblasti, da bi se ti nepokorneži, ki nočejo vaših udrihanj poslušati, s silo spravili v cerkev, ali vi? Napravite red najprej v vaših vrstah! Človeka, ki pravi, da vera ni baje priznana od države, človeka, ki pravi, da se meče križ iz šole, a ne dokaže, kje, človeka, ki ima na jeziku ljubezen do bližnjega, a je ne izvaja, ni vredno poslušati. Da, veliko imajo tu hujskači na vesti. V naši občini bi lahko vladala sloga,

Pravica in krivica

(Srbska narodna pravljica.)

Zivel je kralj, ki je imel dva sina. Eden je bil lokav in krivičen, a drugi dober in pravičen.

Ko jima umre oče, reče krivični pravičnemu: »Pojdi od mene! Dalje ne bova več živela skupaj. Tu imaš tristo cekinov in konja. To ti je del vsega, kar nama je ostalo po očetu, več nimava.«

On vzame tristo cekinov in konja ter odide, govoreč: »Hvala Bogu! Koliko mi je pripadlo od vsega kraljestva!«

Kmalu na to se srečata brata na potu, jezdeč na konjih. Pravični nagovori krivičnega: »Pomozi ti Bog, brate!«

A ta mu odvrne: »Gorje ti daj Bog! Zakaj vedno spominjaš Boga? Sedaj je boljša krivica, nego pravica.«

Tedaj mu reče dobri: »Hajdi, da staviva, da ni boljše krivice od pravice!« In tako sta stavila vsak po sto ce-

kinov in rekla, da jima razsodi o tem tisti, ki ga srečata prvega.

Gresta nekoliko dalje in srečata na konju vraga, ki se je izpremenil v me-niha, in ga prosita, naj jima razsodi, jeli boljša pravica ali krivica.

Vrag reče: »Krivica« — in tako izgubi dobri sto cekinov. Ali zopet stavita še vsak po sto cekinov in tudi tretjič, a po razsodbi vraga, ki se je različno izpreminjal ter hodil pred njima, izgubi dobri vseh tristo cekinov in končno še konja.

Tedaj pravi: »Hvala Bogu! Nimam več cekinov, a imam svoje oči. Zastavim še svoje oči.«

Tako stavita za oči. Tedaj brat ne išče več razsodbe, ampak potegne nož ter mu iztakne obe očesi, rekoč: »Sedaj naj ti pomaga pravica, ko si brez oči.«

Slepi brat se žalosten zahvali Bogu in pravi: »Jaz nimam oči za božjo pravico, prosim te pa, brate moj, daj mi vode v posodo, da izmočim usta ter izmijem rane, in odvedi me pod jelo nad izvirom in me pusti tam.«

Brat ugodij tej želji in mu da vode v posodi ter ga odvede in pusti pod jelo nad izvirom. Tam stoji ves žalosten. Ponoči pa začuje, da so prišle k izviru vile.

Ko se kopljejo, pripoveduje ena izmed njih: »Veste li, družice, da je zbolela za gobami kraljeva hči. Kralj je sklical vse zdravnike, a nobeden je ne more ozdraviti. A da on ve in vzame sedaj te vode, kjer se me kopljejo, in jo ž njo okoplje, v dan in noč bi ozdravela. Prav tako bi se izcelil s to vodo, če je kdo gluha, slep ali broma.«

V tem so zapeli petelini in vile so odšle.

Tedaj se splazi siromak izpod jele po nogah in po rokah do vode. Najprej si umije oči in takoj izpregleda, potem pa zajame vode v posodo ter hitro odide h kralju, ki je imel bolno hčer. In mu reče: »Prišel sem, da ti ozdravim hčer, ako mi dovoliš. V dan in noč bzdavla.«

Ko kralj to sliši, ga pusti v sobo k deklici. Brž veli, naj jo okopljejo s to

vodo. Ko mine dan in noč, je bila deklica čista in zdrava. Kralj se tega jako razveseli ter mu da pol kraljestva in hčer za ženo. Tako je postal kraljev zet in prvi za kraljem.

To se razve takoj po vsem kraljestvu ter pride na uho tudi njegovemu bratu, ki je govoril, da je boljše krivica od pravice.

Spomni se, da je našel brat srečo pod jelo, zato jo odide iskat tudi on. Najprej vzame v posodo vode ter gre pod jelo in si iztakne z nožem oči.

Ponoči so se prišle kopat vile in so si pripovedovale, kako se je izlečila kraljeva hči. »Morebiti,« pravijo, »če kdo priskuškova, ko smo se pogovarjale, da bi ozdravela od te vode. Tudi sedaj nas utegne kdo poslušati. Pojdimo gledat!«

Ko pridejo pod jelo, najdejo onega, ki je bil prišel iskat sreče in je govoril, da je boljše krivica od pravice. Zgrabijo ga in raztrgajo na štiri dele.

Tako je nesrečniku pomagala krivica.

tako pa je ne bo nikdar, če ne poseže vmes gospod škof. Imenitno pa je tudi to, da je ravno zaradi teh treh odpadel iz okrajnega šol. sveta član Mejač, iz krajnega pa kot krajni nadzornik g. župnik. Hvaležna sta jim lahko! Nekaj za kratek čas: Včasih so moški hodili k dekletom v vas, sedaj pa je narobe svet. Tako se pri nas pripoveduje, da sta neki učiteljici v ponočni uri trkali na vrata nekega kaplana — in tudi po oknih, seveda v važnih opravkih. Ali je to precastitemu znano? Po naše je to greh, ker se ne da »gmah« gospodu, ki so čestokrat trudni od potovanja do Jelš. Sapravlo! V Jelšah je »fletno«, pa »fajn« se lahko »zatanca« ali pa zvrne en glažek ali pa dva po tisti pesmi, ki kolesa nazaj vrti in korajžo da... Bog ne daj, da bi komu kaj zavidali, ali mi hočemo imeti vendar mir. Odjenjati pa mora oni, ki je prvi začel! Boljše bi pa bilo, da bi pazili na vašega »Domoljubarja«, ki ima sitnosti s sodnijo zaradi neke šolarice. Evo, kdo pohujšuje otroke? Odgovorite, če ste katoličani! Naše ljudstvo je dobro, le hujskati ga nikar, ker svet je za vse dovolj bogat, in srečni bi bili vsi, ko bi kruh delil z bratom brat. Vera je lepa in vera mora biti, a samo taka, kakor jo je Kristus učil. Ne bodite torej hinavci, gospoda, kakor jih šusteršičeva brošura navaja! »Špegelj« se torej, duša krščanska! Večna nevesta naj pa zleze v zakonski jarem in pusti lušnega prijatelja in figa-moža! Pa zdravi ostanite in še kaj pišite! Vaš Ocvirk.

Poljane nad Škofjo Loko. Ze od nekdaj so v Poljanah, kakor tudi drugod po deželi, šli šolski otroci ob procesiji na Veliko noč in sv. Reš. telesa zadnji tik pred nebom in najsvetejšim. To mesto jim pred vsem pristojno, ker otroci so res nedolžni, iz dna svoje otročje duše prepričani o vzvišenosti in svečanosti trenutka, kar jim žari iz otročje-veselih obrazov. Pred približno dvajsetimi leti je hotel neki tukajšnji tedanji kaplan uvesti neko novotarijo in potisniti otroke pred Marijino družbo in dati tej prvenstvo in ne otrokom. Prejšnji, zdaj že pokojni župnik Ramoveš, če tudi drugače precej čudnih nazorov, se je temu odločno uprl, rekoč: »Otroci so nedolžni, ti bodo šli pred sv. Reš. telesom, za druge se pa nič ne ve o tem.« In bil je mir do letos. Letos na Veliko noč je pa sedanji župnik Tavčar kar degradiral otroke in jih postavil pred Marijino družbo, ki je pravzaprav po večini družba napuhnenih in domišljavih terciarjev, in pred malenkoversko in drugo čukarijo, ki je zavzemala zadnje mesto, četudi so vmes pristni porkamadonovci. Te vrste ljudje naj tvorijo resnično nabožne ljudi, ki jih je sama gizdavost, kajti le iz gizdavosti se kažejo v svojih krogih, naj bodo že potem moški ali ženske in naj pristopajo še tako pogosto iz nečimernosti k mizi Gospodovi. Gospod je ljubil pohlevnost in ponižnost. V tej lastnosti se je treba Njemu približati, tak je pravi Njegov častilec. Pred Orli je korakala četa kratkokrilih Orlic. To pač ni prava, ponižna pobožnost in češčenje, ampak čisto navadna posvetna prireditelstva s popolnoma posvetnim bleskom. Župnik Tavčar je v veliki zmoti, če misli, da bo s tem zunanjim pompom povzdignil pobožnost. Za to v resnici tudi ne gre, ampak za pridobivanje strankarskoudanih političnih pristavev. Pravi dušni pastir gleda, da vsako zgubljeno ovco skuša zopet vrniti v svoj hlev in je skrbno čuječ, da je z neprimernim nastopom

še bolj ne oddalji od sebe. In kakšen pastir je naš župnik Tavčar? On vabi le svoje politične nasprotnike v svoj klerikalni hlev in presoja vse, le s stališča svojega klerikalnega političnega prepričanja. Naš župnik, ne zavedajoč se, da s svojimi nepotrebnimi novotarijami odganja od cerkve celo še svoje, zdaj še drugače politično mu udane pristase. Z zadnjim činom — če misli pri tem ostati — bo težko rnil in zastrupil še nežno šolsko mladino z gujevom in sovraštvom, kjer je doslej vladala ljubezen in veselje ter resnična nedolžnost. Sam si naj pripiše, če odslej odpadejo od strani šolske mladine vsaki skupni nastopi ob takih prilikah, ker pod takimi razmerami mora biti vsakemu količkar zavednemu jasno, da tu gre za vse drugo, le ne za božjo čast. Nazadnje še samo Kristusove besede: Pustite nedolžne otročiče k meni! Gospod župnik v Poljanah jih pa podi od Njega.

Moravče. »Domovina« sicer zelo reko piše o moravških razmerah, zato upam, da mi g. urednik ne odreče par vrstic: Kakor je lansko leto povzročila suša šrom sveta mnogo gorja, tako tudi nam Moravčanom ni prizanesla. Posebno živina trpi vsled suše. Kakor je bilo suho lansko leto, tako je sedaj ruha naša živina. Ljudje že komaj pričakujejo toplih dni in zelenjave, da rešijo živino pogina. Prava spomlad pa se nam le še noče prikazati. Vedno dež in mraz. Te dni je bila celo slana pri nas, kar bo sadju močno škodovalo, zlasti onemu drevju, ki je že v cvetju. Krompir spraviti pod zemljo, je že tudi skrajni čas — in vendar ga je že malo v zemlji radi slabega vremena. Oziromno žito ne kaže nič dobro, tako da kmetje nič kaj z veseljem ne gledajo v bodoče dni. To in podobno pa ravno prav pride ptičem od črne kompanije, da zabavljajo vsevprek čez Jugoslavijo — kakor da je ta kriva, da je slaba letina. Sploh zabavljajo pri nas klerikale čez vse, kar diši po svobodi in kar ni črnorumen. Ne vem, kaj pravzaprav hoče ta črna garda. Zato se mora vsak količkar pameten človek vprašati, če imajo ti ljudje sploh kako zrnco soli v glavi. Če bi imeli, potem ne bi udrihali po Jugoslaviji, kajti Jugoslavija smo vendar mi vsi, in Jugoslavija, oziroma razmere pri nas so takšne, kakršne ustvarjamo mi sami. Zboljšali pa razmer v naši državi ne bomo nikdar z udrihanjem, zmerjanjem in zabavljanjem. Ako smo toliko zavedni, da znamo ločiti dobro od slabega, potem moramo biti tudi toliko pametni, da izkušamo dobro pomnožiti in slabo odstraniti, ne pa samo tuje hvaliti, lastno pa zaničevati. S takšnim in enakim blebetanjem si le škodujemo in kažemo tuju svojo hlapčevstvo.

Vače. Tudi mi se moramo enkrat oglasiti, da povemo, kaj se pri nas godi. Naprednjakov je pri nas precej in nas ne bodo kar tako. Zlasti naš cerkveni ključar se trudi, da bi se odlikoval v borbi za klerikalce, mesto da bi se raje brigal le za cerkev. Tudi naš župnik naj bi se brigal rajše bolj za dušno pastirstvo, kot za druge stvari. Ključar silno rad očita drugim kozarec vina, sam se ga pa prav nič ne brani. Opozarjamo ključarja z župnikom vred, naj ne hodita preveč na solnce, ker imata mnogo masla na glavi. Ključar, župnik in nekatere cerkvene pevke spadajo že davno za v »kamro« za staro šaro. Če ne bo miru, bomo povedali še mnogo več. Za enkrat naj bo dovolj.

Braslovče. Od nas pa že spet nekaj časa niste prinesli ničesar. Toda navzlic temu še pri nas živimo živahno življenje, dasiravno imamo slabo vreme in mraz, da delo po polju zastaja. Naprednjaki napredujemo na celi črti in se naše vrste vedno bolj množijo, čeravno to ni prav kljukonosim terciarjem in Marijinim devicam, ki so postale Marijine device samo radi tega, ker niso dobile ženinov. Saj to vidimo na več vzgledih. Če se kdo takšne device le usmili, je pa z Marijinim devičarstvom

kar proč. Za ženina ti takšna devica tudi Marijo zataji in zbeži — magari v Bosno. No, skoro bi bil pozabil, kaj sem hotel reči. Povedati moram, da se je enkrat tudi naš dekan g. Medved izkazal. Naredil je namreč na veliko soboto pri vstajenju red v procesiji. Doslej so držali red v procesiji samo moški, ženske pa so šle kar v velikih gručah, kar ni bilo posebno lepo. Energična roka g. dekana pa je posegla vmes in zahtevala, da red v procesiji velja tudi za ženski spol. Ta red pa ni bil posebno všeč Marijinim devicam, ker so se preveč videle iz vrste. Zato so mnoge vse osramočene gledale v tla in skrivale trakove s svetincami. No, res lepe Marijine device so to. Prišle bodo gotovo navzlic Marijinemu devičarstvu v pekel, ker so zatajile Marijo. Prihodnjič več. Ne verjamemo pa, da bomo mogli našega g. dekana vedno tako pohvaliti, kakor smo ga to pot.

Trbovlje. Kljukec, Kljukec, kako si nepreviden! Ker si moral na kolena pred nadučitelja Knafliča ter prositi za odpustanje hudobije, ker te je sodnija neprestano klicala na odgovor zaradi obrekovanja in ker si nazadnje zletel na ukaz knezoškofjskega ordinariata v Mariboru z dne 18. decembra 1901, št. 4051, kot pisar krajnega šolskega sveta — očitaš podobne stvari zdej drugim! Ali si vse pozabil? Lej, predragi Kljukec, tam v St. Lenartu nad Laškim je živel župnik Franc Časl, ki je svoje ovce tako pasel, da se sedaj hrani sodnija v Laškem uradne spise o neverjetni lažnivosti, potuhnenosti in zlobi katoliškega duhovnika in iz katerih posnamemo danes samo nekaj malega, drugo na željo o priliki. Potem, ko je izgubil župnik že dve pravdi z nadučiteljem in moral plačati vse stroške ter preklical žalitve in krivice in objubil, da ne bo nikdar več kaj takega delal, je vendar naprej obiral, opravljal in lagal o njem. In zopet je nadučitelj tožil. Sodni pristav dr. Reiser in župnik sta nagovaljela na poravnavo. Župnik Časl je takoj bil pri volji, plačati vse tožne stroške in dati nadučitelju pismeno častno izjavo. Toda nadučitelj je odgovoril: »Gospod kazenski sodnik, ne dam se več varati, župnik Časl mi ne more dati nobene častne izjave; kajti on me je že dvakrat na ta način oslepil; on je človek brez čuta časti, velik lažnivec, ovaduh, nepoštenjak in torej ne morem pomujenega pobotanja sprejeti.« Tako se bere v sodnih aktih in še mnogo, mnogo drugega. Župnik Časl je bil seveda spet obsojen, je plačal vse stroške in je moral v novinah izdati nastopno izjavo: »Vse moje obdolžitve v raznih ovadbah, vloženih proti g. Radoslavu Knafliču, nadučitelju v St. Lenartu, pri okrajnem šolskem stevu v Laškem in c. kr. deželnem šolskem svetu v Gradcu so se pokazale kot neutemeljene, vsled česar jih prekličem in obžalujem ter prošim g. Radoslava Knafliča odpustanja in za

ustavljanje zaoljo tega proti meni vloženih tožb. Franc Časl l. r., župnik v St. Lenartu nad Laškem.« (Glej »Domovina« Celje, 2. septembra 1902, »Slov. Narod« 14. januarja 1902.) In vendar je božji namestnik še nadalje sejal prepir in sovraštvom in ljudi navdihoval z nasprotstvom do šole. Korak za korakom je izzval take razmere, da je postalo več ljudi žrtve trimesečnega, 10-, 8-, 7-, 5-, 4-, 3- in dvadnevne zapora, povzročil je ljudem mnogo denarne škode, vselej je kazal s prstom na druge, sam sebe pa delal lepega, podoben tistemu tatu, ki bežaje krič: »Držite tatu, tatu lovim!« Koliko je njegovemu govorjenju verjeti, kaže tudi njegovo smešno besedičenje, da postane profesor, dekan, korar in dekletom je dal kot kaplan umeti, da postane celo škof. Vse to je bilo v St. Lenartu in zdaj morajo Trbovlje, ponosne in izobražene, prenašati njega. In toč ne kakor tam, dela tu. Koliko na ugledu so izgubili duhovniki zaradi njega, to vedo najbolje njegovi stanovski tovariši. Vere pa noben svobodomislec ne more tako spraviti ob veljavo, kakor Kljukec s svojim početjem. Na željo sledi nadaljevanje.

Polzela. »Kaj tudi Polzele ste se spomnili«, se bo vprašal marsikateri čitalec, »saj od nas še niste menda nikoli ničesar prinesli«. Pri nas »Domovina« nima mnogo čitalcev, ker sploh nimamo mnogo časopisov naročenih v našo faro, ki je vse preveč črna. Vendar pa ne smete misliti, da pri nas ni naprednjakov. Smo, smo in s trdnostjo upamo, da bo naše število še narastlo, čim se odprejo oči in odlinajo prsti onim revežem, ki so se vsled lažnivega in satanskega klerikalnega hujskanja ujeli na črni lim — kakor muha na mušnik. Pri nas imamo tudi župnika, s katerim nismo vedno zadovoljni. Koliko mu je za dušni blagor svojih ovc, naj priča sledeča dogodbica: Iz Žalož je prinesla na veliki petek babica nekega otročička h krstu, toda naš župnik ni hotel krstiti, češ da se na veliki petek ne bo s tem baval. Takšno početje se nam zdi ravno koristno za dušni blagor, kajti otrok bi lahko umrl pred krstom — in kdo bi bil potem odgovoren za nezveličanje njegove duše. Če bodo duhovniki tako delali, bo vera vedno bolj propadala. Sicer se pa nam zdi, da mnogim duhovnikom vera danes ni glavna stvar, temveč politika in pridobivanje pristavev za klerikalno siranko, katere cilj je, da napravi ljudstvo popolnoma neumno, kajti le neumni ljudje postanejo potem molzna krava, katero lahko farovška gospoda molze.

Kmetijski glasnik

DVE TEŽKI NAPAKI NAŠIH ŽIVINOREJCEV.

Napake, ki jih delamo pri naši živinoreji, so različne. Danes hočem navesti dve napaki, ki jih najdemo po naših krajih in ki sta krivi, da nismo prišli z našo živinorejo dalje naprej. To sta naša nezavednost in naša sebičnost. Prva napaka je po nekaterih krajih splošno razširjena, drugo napako pa najdemo pri posameznih »bolj imovitih« posestnikih in naših grajščakih, ki so po svojih posestnih razmerah poklicani, nuditi nam spodbuden izgled in dejansko pomoč pri izboljševanju naše živinoreje, ki pa tega ne delajo.

Pomanjkanju zavednosti moramo pripisati, da redimo po raznih naših krajih še vse vprek, ne glede na pasmo, in da vodimo svoje krave po plemenu, kamor je, naj je bik te ali one pasme. To kaže, da nimamo nobenega jasno začrtanega cilja pred seboj in da ne težimo za nobenim praviim smotrom. In to je naša nezavednost! Mnogo krive so na tem

naše različne gospodarske in posestne razmere. Ali vzlic temu bi morali biti danes vendarle povsod na čistem, s katero pasmo nam je izboljševati in zenačevati našo domačo živino, pa naj si bo glede njene vnanjosti ali pa njenih lastnosti za užitek. Te pasme bi se morali potem dosledno držati! Povsod bi morali delati na to, da se naša živina povzdigne v svoji vrednosti za užitek, pa tudi v svoji vrednosti za plemo. To bomo pa le tedaj dosegli, ako se bo živina ne le izboljšala, ampak tudi zenačila. Le v tem slučaju bo imela živina največjo vrednost, naj si bo za rejo ali pa za prodajo. Naša reja potrebuje tedaj čiščenja od neprikladnih pasem. Gospodarji sami pa se morajo potegovati za to, da redijo in rabijo le bibe tiste pasme, ki je kraju najbolj primerna. Danes se v tem oziru še vse premalo dela in premalo stori, in to je tista napaka, ki nam tako silno škoduje v naši živinoreji.

Druga napaka je sebičnost, ki jo opazujemo pri nekaterih živinorejcih in ki se kaže v tem, da redijo brez

ozira na razmere in potrebe svoje okolice kako »ekstra«-pasmo in ki zanašajo to kri tudi po deželi, tako da se živina še bolj meša in s tem od svoje plemenske vrednosti še bolj oddaljuje. Kjer je enobarvna siva ali pšenična živina doma, tam ne smemo ustvarjati gnezda in zarodišč za lisasto živino in ravno tako ne nasprotno! In če vidimo, da se kaj takega godi, je to **sebičnost**, ki škoduje celokupni reji in ki tudi dotičniku ne prinaša tistih koristi, kakor si ji zamisli. Saj nimamo nobene take pasme, ki bi bila v vsakem oziru dobra oziroma najboljše. Veliko več bomo dosegli, če se ne bomo preveč obežali na tuje in neprikladne pasme. Veliko so v tem oziru grešili naši grajščaki, ki so redili v teku časa že vse mogoče pasme po naših krajih. To nam daje dovolj jasn dokaz, da ni iskati edinole v eni ali drugi pasmi rešitve našega živinorejskega položaja, ampak veliko bolj v smotreni in dobri reji. Čas je, da bi ta sebičnost v živinoreji tudi pri naših »veljakih« prenehala in da bi se oprijeli povsod pospeševanja domače reje s tisto pasmo, ki je kraju najbolj primerna. Na ta način bomo največ dosegli. Živinorejcevi samih pa ne bomo več zavajali na kriva pota, pa tudi ne begali z vprašanjem raznih tujih pasem.

MLEKO IN ZELENA KRMA.

Največ mleka nam dajejo krave ob zeleni krmi. Zelena krma se ne odlikuje samo po svoji slastnosti in veliki tečnosti, ampak tudi po svoji lahki prebavnosti, tako da je lahko umeti, zakaj nam krave v tem času toliko molzejo.

Največ mleka daje dobra paša. Zato pa tudi vidimo, da je najbolj molzna goved doma po pašniških krajih kakor n. pr. v Švici, v severni Nemčiji, na Danskem. Te dežele so znane zaradi svojih sočnatih pašnikov. Na pašniku dobiva živina enakomerno mlado in sočno travo, ki se malone vsa pretvarja v kri in mleko. Največ mleka in najboljše mleko nam dajejo te dežele. S temi kraji se da primerjati naš Bohinj, kjer se dobijo tudi najbolj molzne domače krave.

Tudi v hlevu nam krave ob zelenem krmljenju največ molzejo, pa bi lahko še več molzele, ako bi skrbeli, da jim ne zmanjka mlade, lahko prebavne in sočne zelene krme. Ves čas zelenega krmljenja bi morala biti krma slastna in lahko prebavna, kajti le v tem slučaju je dosti »mlečna«. Če je zelena krma ostarela, potem ni dobra za mleko. Ne le da je taka krma manj okusna in da dela živina zjedi, ki pridejo po navadi v gnoj, se taka krma tudi slabše prebavi in je sploh manj tečna. To je pa velika škoda. Če nam je tedaj na tem, da nam krave dosti molzejo, potem bodi zelena krma ves čas do pozne jeseni kolikor mogoče sočna, slastna in lahko prebavna. S tako krmo bomo največ dosegli in najbolj vplivali na živahno delavnost vime. Na ta način se bomo z zeleno krmo pa tudi najbolj približevali vrednosti tiste sočne trave, ki jo dobiva živina zunaj na pašniku.

Skrbimo tedaj, da bo imela molzna goved tudi pri hlevskem krmljenju ves čas poletja zeleno krmo, ki bo dosti mlada, sočna in lahko prebavna. Potem lahko računamo, da se bo tudi njena mlečnost povzdignila, krma pa do zadnje bilke dobro izkoristila. To ni le v interesu naše kravjereje, ampak tudi v interesu našega gospodarstva sploh.

HEŠOVI PRAŠIČI.

Nekaj let pred vojno se je zaneslo v naše kraje takomenovano Hešovo pasmo, da bi nam pomagala pri po-

vzdigi prašičereje. Ta pasma ima svoje ime po grajščaku Heš-u (pravilno se piše Hoesch), ki je znan rejec te pasme, doma v Neukirchen-u, v provinci Altmark na Pruskem. Imel sem priliko pogledati tik pred vojno v to prašičje vzrejalšče, ki slovi daleč na okoli po svoji obsežnosti in po svojih uspehih. Vzrejalšče je štelo takrat 80 plemenskih svinj in na stotine mladičev, ki so se v razni starosti oddajali za plemo. Ves kravji hlev, ki je štel 40 glav, je služil potrebam tega vzrejalšča, toliko mleka se je porabilo za praseta.

Hešovi prašiči se odlikujejo po svoji velikosti, po svojih ugodnih telesnih oblikah, po svoji utrjenosti in svoji sposobnosti za pisanje. Te dolgouhe živali so potomci westfalske pasme. Od mladih nog so vajeni na pašo in na surovo klajo. Deteljna paša, korenstvo, mleko in žito so glavna krma tem prašičem. Žita se veliko porabi, zlasti ob času dojenja. Poudarjati moram, da so se te živali zaredile in zaplodile ob smotnem delu vnetega in veččega veleposestnika, ki je znan daleč naokoli po svojih uspehih.

Hešovi prašiči so veliki. Razvijajo se stoprav z drugim letom in postanejo težki po 200 do 300 kg, pa tudi več. Onjati (šunke) poldrugo leto starih živali so težke po 10 do 12 kg. Dasi so te živali od doma odličnih lastnosti, niso naše pri nas tiste veljave in ocene, kakor se je skraja pričakovalo. V velikih svinjakih in ob zadostni reji se je ta pasma izkazala za dobro, tako, kakor se hvali. Našim podeželskim razmeram in potrebam pa ne ustreza povsem. Prvič je za naše kmetske svinjake prevelika in drugič nam po svojih lastnostih za užitek prav ne ugaja. Pri nas potrebujemo živali, ki se »tekem enega leta razvijejo in napravijo ob naši reji tudi v tem času dosti špeha. Pri nas se ne gre tolikanj za velikost života kakor za to, da se glavica s prašičerejo hitro obrača in na ta način bolj obrestuje. Čista reja Hešovih prašičev bi se sploh ne dala uvesti. Šlo bi se v tem slučaju samo za cepljenje domačih prašičev s pomočjo Hešovih plemenjakov, ki bi se jih moralo vzrejati na pripravnih domačih zavodih. Danes imamo v deželi že toliko dobrega plemenskega blaga, da se da ob skrbnem odbiranju in ob smotni reji izhajati z domačimi živalimi, ki jih lahko še v enem in drugem pogledu izboljšamo. Več bo to izdalo kakor stikanje po tujih pasmah, ki jih moramo za drag denar in na slepo srečo iz tujine vpeljavati.

LUCERNA IN TRAVA.

Med lucerno in travo ni tistega soglasja in fiste vzajemnosti, ki bi jih usposobilo za trajno in uspešno sožitje. Njih potrebe so različne in od tod tudi ta občutljivost. Tem različnim potrebam se sicer pripisuje, da se detelje in trave medsebojno podpirajo v skupnem življenju. Detelje potrebujejo namreč pred vsem fosforovo kislino in kalij in si same pomagajo z dušikom, ki ga dobivajo iz zraka, dočim je treba travam dušika, ki jim ga zopet detelje prepuščajo. Tudi ves razvoj enih in drugih korenin je ugoden skupni rasti.

Izkušnje nas pa uče, da se lucerna ne počuti dobro v družbi trav, pa naj so bile trave vmes sejane ali naj so se same vmes vrinile. Dejstvo je, da postane trava lucerni nadležna in da se začne občutljiva lucerna umikati in s tem pa seveda izginjati z dotične njive. Po teh izkušnjah je še najbolje, da pridelujemo lucerno samo za se. Čista lucerna se najbolj počuti in daje najugodnejše in najboljše pridelke.

Mešanica lucerne in trave je tedaj manj umestna, dasi se od gotove

strani priporoča. Sejati bi jo kazalo le v tem slučaju, ako so razmere (zemlja, podnebje) za čisto setev manj ugodne in zaradi tega pričakovati od mešanice več uspeha. Drugače pa ne. Taka mešanica bi bila le za tri do štiri leta dobra. V resnici nimamo tudi nobene take trave, ki bi se z lucerno dobro ujemala. Lucerna nam daje po štiri košnje na leto, trava pa samo po dve. Za mešanico z lucerno se še najbolj priporoča pasja trava, ki daje pa le dve košnji. Prva košnja je bogata, druga pa dosti slabša. Ta trava je sicer trpežna. Bolj kakor pasja trava bi se lahko priporočala v tem slučaju laška ljulika, ker daje po tri košnje; ima pa to slabo stran, da izgine po treh letih. V resnici nimamo danes nobene take trave, ki bi se glede rasti in trpežnosti lahko merila z lucerno. Prav iz teh vzrokov je najbolje, da sejemo lucerno samo za se. Najbolj nam vsepa v tem slučaju, če jo gosto sejemo in na njivo, ki je plevela čista. Na ta način dobimo najboljše košnje in nam lucerna tudi najdlje vstraja. Kakor hitro se pa začne plevelna trava vmes vrtati, se začne lucerna umikati, kar nam jasno kaže, da med njo in travo ni pravega soglasja, ne pravega sožitja.

ČISTE NJIVE.

Med važne naloge našega poljedelstva spada tudi zatiranje plevela. Plevel nam dela škodo pri vseh naših sadežih, po nekaterih krajih več, po drugih manj. Vlažno podnebje, slaba obdelava, neprimerno kolobarjanje, slabo seme itd., vse to pospešuje rast plevela. Ker je plevel na njivi v vsakem oziru škodljiv, moramo delati na to, da se ga po možnosti znebimo. Tudi pri nas moramo priti sčasoma do plevela čistih njiv, tako kakor so prišli po naprednih poljedelskih deželah. S pravilnim delom moramo tudi pri nas pregnati plevel. S tem bomo dosegli, da se bodo pridelki opomogli in da se bodo po drugi strani tudi stroški za obdelovanje znižali, ker nam ne bo treba toliko izdati za plevel, okopavanje itd.

Plevela čista njiva, to mora biti uzor vsakega marljivega poljedelca. Čiste njive so v resnici višek napredka in najboljše spričevalo uspešnega poljedelstva. Kdor ima čiste njive, je lahko ponosen na svoje delo. Čiščenje njiv od plevela potrebuje pri nas še mnogo dela in raznega dela. Zlasti nekatere vrste plevela je težko pregnati, ako se vsi od kraja tega ne poprimemo in ako ne izvršujemo tega dela o pravem času. Posebno nadležen je v tem oziru plevel, ki se lahko raznaša po semenu in vetru daleč na okoli. Pa tudi nekaterim drugim plevelnim vrstam je težko priti do živega.

Plevel moramo pregnati pred vsem s pravilnim kolobarjenjem in s čistim semenom. Z dobrim kolobarjenjem zabranjujemo razvoj raznih plevelnih rastlin. Ravno tako skrbimo pa tudi s čistim semenom, da se ne zanese plevel na njive. Kar ne moremo na ta način doseči, to se mora zgoditi z neposrednim zatiranjem in pokončevanjem, tedaj s plet-

vijo, z okopavanjem, podoravanjem, košnjo itd. Na vsak način je treba, da se plevela znebimo in da sčasoma tudi naše njive očistimo. Čista zemlja nam bo več rodila kakor plevelna zemlja. Plevel je njivski tat, ki jemlje našim rastlinam prostor in živčevje in ki znižuje na ta način letne pridelke. Razen tega nam prizadeva vsako leto mnogo stroškov, da ga zatiramo. Čistota njivske zemlje je tedaj eden glavnih pogojev, da dosežemo boljše pridelke in izboljšamo na ta način tudi naše poljedelstvo.

PROTI OZKIM KRAJEM.

V več člankih sem že nastopil proti ozkim krajem, če jih delamo po takih njivah, kjer so ugodne lege in kjer je zemlja dosti globoka. Naglašal sem zlasti to, da se s takimi kraji pridelki znižujejo, ker odpade po nepotrebnem veliko prostora zaradi številnih razorov.

Pri taki obdelavi trpi pa tudi kakovost in vrednost pridelkov, to pa zaradi tega, ker se vsled neenakomernega oranja in gnojenja vsa zemlja neenakomerno obdeluje in ker se na ta način dobivajo kakovostno neenakomerni pridelki. Po sredi kraja je največ zemlje in najbolj gnojena zemlja, ob straneh proti razoru pa nasprotno. Ta neenakomernost v obdelovanju in gnojenju se kaže naravno tudi v pridelkih. To vidimo pri žitu, vidimo pa tudi pri drugih sadežih. Neenakomeren pridelek na ozkih krajih prihaja pa tudi od različnega vpliva, ki ga imata vlažnost in toplota na razvoj rastlin. Tudi ta vpliv je različen in se tem bolj pozna, čim bolj različnih lastnosti je zemlja nasproti vplivom letnega vremena. Brez dvoma je pa ta vpliv tako važen, da ga je treba v polni meri upoštevati pri obdelovanju naših njiv. Najbolj enakomerno pridelke dobimo, če obdelujemo njive brez krajev, ker je v tem slučaju zemlja po celem prostoru enakomerno gnojena in ker so v tem slučaju tudi vplivi vremena enaki po celi njivi.

Slednjič vidimo tudi, da je pri ozkih krajih tudi vsa setev bolj neenakomerna, ker se ne raztrosi seme po celem površju tako pravilno in enakomerno kakor bi bilo želeto. V prilog oranja brez krajev bi bilo tudi to navesti, da potrebujejo nekatere naše rastline sploh ravnega površja. To velja n. pr. za detelje, ki jih zaradi košnje tako sejemo, veljati ima pa tudi za žita. Če nam globoko vkorinjenjene detelje vspevajo na ravno obdelani njivi, potem nam morajo tudi žita. In če je zemlja dosti globoka, tudi okopavine.

Ne držimo se tedaj starega kopita, če nam obeta obdelovanje brez krajev ali pa na široke kraje več uspeha. Korakajmo z duhom časa! Novjši čas ima druge potrebe kakor davna preteklost, od katere smo prevzeli ozke kraje tudi po legal, kjer tega ne bi bilo treba. Pred očmi nam bodi uspešnost dela z ozirom na potrebo zboljšanja zemljine rodovitosti, ne pa tista uspešnost, ki se nanaša na našo staro navado in na rabo našega starega orodja.

Obrtni glasnik

o Najstarejši obrtnik v Zagorju, čevlarski mojster g. Rajko Krenčič, je umrl pred kratkim. Blag spomin uglednemu obrtniku!

o Izpiti za mojstre lesnih in kovinskih obrti se vrše na tehniški srednji šoli v Ljubljani odslej redno v drugi polovici meseca maja in novembra. Prošnje je vlagati vsaj en mesec prej pri šolskem ravnateljstvu.

o Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru. Slovensko obrtno društvo v Mariboru priredi, kakor smo že več-

krat poročali, letos v Mariboru veliko pokrajinsko obrtno razstavo, katero se bodo lahko udeležili vsi obrtniki in industrijalci kot razstavljaleci, katerih bivališče je na ozemlju bivše Stajerske, v Prekmurju in v Mežiški dolini na Koroškem. Kdor se hoče udeležiti kot razstavljalec, naj se takoj prihlasi, ker traja prijavni rok še samo do 1. maja. Najemnina za prostor na razstavi je zelo mala. Razstava, ki se vrši od 8. do 17. septembra, je namenjena povzdigi domače obrti in industrije, ki naj prod-

stavlja tudi na zunanjo sposobnost in do- vršenost našega dela. Eventualni čisti dobiček razstave je namenjen ustanovi- vitvi »Vajeniškega doma« v Mariboru. Razstavi želimo najlepši uspeh.

O Obrtna razstava v Celju. Priprave za to razstavo lepo napredujejo. Vršila se bo razstava v 24 sobah celjske mestne osnovne šole, v telovadnici So- kola in na dvorišču. Prostor bo torej precejšen in zelo primeren za tako raz- stavo. Udeležbo kot razstavljalce je čas prijaviti še samo do 1. maja. Požu- rite se torej. Na razstavi lahko razsta- vijo obrtniki, industrijalci in trgovci v prvi vrsti iz cele države. Razstava se vrši od 12.—22. avgusta t. l.

Gospodarstvo

Vrednost našega denarja na- rasta. V torek 25. t. m. se je dobilo v Zagrebu: en dolar za 54 dinarjev, 100 češkoslovaških kron za 120 di- narjev, 100 laških lir za 300 do 310 dinarjev, 100 avstrijskih kron za okrog 84 par, 100 madžarskih kron za okrog 8 in pol dinarja. — V Cu- rihu je narasla deviza 100 kron od 1 švicarskega franka 55 centimov v početku pretečenega tedna na 2 švicarska franka 7 centimov dne 25. t. m. To pomeni, da je dinar pri- dobil na vrednosti za eno četrtno. Na vrednost našega denarja gotovo povoljno vpliva ponudba ameriške- ga posojila, ki bi znašalo 100 mili- jonov dolarjev, ki bi po sedanjem kurzu znašalo okoli 22 milijard na- ših kron. Ponudbo za posojilo bo naša vlada najbrže sprejela.

Množina bankovcev v obtoku v naši državi. Dne 8. t. m. smo imeli v naši državi v obtoku 4 milijarde 870 milijonov 700 tisoč dinarjev.

Žitni trg. Iz Zagreba poročajo dne 24. t. m.: Povpraševanje in po- nudba sta mala. Cene: pšenica 1660 do 1710 K, rž 1350 do 1400 K, ko- ruza 1200 do 1300 K, oves 1160 do 1200 K, ječmen 1258 do 1300 K, moka št. 0 z vrečami vred 2380 do 2480 K, pšenični otrobi s papirna- timi vrečami vred 850 do 920 K. Vse cene za 100 kg postavno vto- vorna postaja.

Živinski trg. Madžarska in Ru- munija sta zabranili izvoz žive živi- ne, vsled česar bo prišlo v našo dr- žavo še več tujih kupcev. Na Hrvat- škem so se prodajali voli po 30 do 54 K, svinje po 56 do 70 K za kg ži- ve teže. Te cene so očitno previ- soke. Pri nas v Srbiji in v drugih krajih so mnogo nižje. Najboljšo ži- vino smo iz države že izvozili. Če bo prišlo sedaj k nam še več kup- cev, bo šla iz države vsaka še ko- likor toliko dobra žival. Čas bi bil, da se izvoz živine že v interesu ži- vinorejce same nekoliko zajezi.

Razstava slovenskoštajerskih vin o priliki vseslovenskega trgov- skega shoda v Celju. Dne 29. t. m. na predvečer trgovskega shoda pri- redi Južnoštajerska vinarska zadru- ga v Celju v veliki dvorani Narod- nega doma razstavo in poizkušnjo najboljših vin z naših štajerskih gor.

Izvoz lahkkih konj. Od števila, dovoljenega za izvoz preko Gornje Radgone, je ostalo neizvoženih še 190 lahkkih konj. Teh 190 konj se sme sedaj izvoziti, in sicer 150 pre- ko carinarnice v Gružu in 40 preko carinarnice v Gornji Radgoni.

Uvoz inozemske koruze na Šta- jersko. Gospodarsko-finančni komite je dovolil celjski Zadrugi zvezi, da sme carine prosto uvoziti iz inozem- stva 50 vagonov koruze za preskrbo onih krajev v bivši Spodnji Štajer- ski, kjer primanjkuje živil.

Uvoz rumunske soli. Kakor se poroča iz Beograda, je naša mono- polska uprava dovolila uvoz 25 tisoč ton soli iz Rumunije. Vrednost te soli znaša 6 in pol milijona kron.

Podražnje sladkora se obeta ponovno vsled nameravanega povi- šanja monopolne takse na sladkor. Kakor poročajo, se namerava mono- polska taksa povišati kar za 100 od- stotkov.

Važnost jadranske železnice. V Beogradu se sedaj mnogo razpravl- ja o ponudbi neke ameriške družbe za zgradnjo takozvane Jadranske železnice, ki bi vezala naše glavno mesto Beograd z Jadranskim mor- jem. O tem vprašanju so se vnele že hude polemike. Zlasti Splitčanom ni prav, da bi bil izhod proge pri Kle- ku, za kateri načrt se ogrevajo baje v Beogradu. Udruženje inženjerjev v Beogradu pa zavrača ponudbo ameriško-ruskega konzorcija, češ, da gre ameriško-ruski konzorcij samo za brezobzirnim izkoriščanjem v na- šo škodo. Udruženje je za to, da bi država najela zunanje posojilo in zgradila sama to železnico. Važna pa je ta železnica za našo državo gotovo tako, da je treba tu hitre in premišljene odločitve, da se bo lah- ko čim prej začela graditi proga.

«Petovia», usnjarska industrija, d. d. na Bregu pri Ptujju je imela svoj I. redni občni zbor dne 19. t. m. v prostorih Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, kjer ima svoj se- dež. Iz poslovnega poročila je po- sneti, da se to novo podjetje povsem lepo razvija. V prvem poslovnem letu se je razširila usnjarna za ve- getabilno strojenje, uredila se je mo- derna tovarna za kromovo stroje- nje, tovarna za čevlje, oddelek za iz- delovanje gamaš, torbic in fine ga- lanterije. Ze v prvem letu je pod- jetje napredovalo tako, da je moglo prevzeti veliko dobavo čevljev za našo vojsko. Izdelki gamašnega in galanterijskega oddelka so že dobro uvedeni v vsej državi. Podjetje, ki je v začetku leta 1921. dajalo zaslu- žek 183 delavcem, je imelo koncem leta 1921. zaposlenih že 406 delav- cev. Tovarna za čevlje je urejena za dnevno produkcijo do 1000 parov, tovarna za usnje more strojiti letno do 150 vagonov velikih kož, kromo- va strojarna do 150.000 drobnih kož; gamašni oddelek izdeluje letno čez 20.000 parov gamaš. Tako je tej domači industriji zasigurana podla- ga za nadaljnji razvoj. Po dotaciji rezervnega sklada, ustanovitve pod- pornega fonda za uslužbenice in za- konitih odpisov se je sklenilo, iz- plačati delničarjem šestodstotno di- videndo, to je 24 kron na vsako delnico.

V Madžarski prodajajo pše- nico že naprej. V madžarskem komi- tatu Heves so agenti žitnih trgovin nakupili mnogo pšenice po 4000 madžarskih kron za 100 kg. Po se- danjem zboljšanjem kurzu dinarja je to okoli 1350 naših kron za 100 kg, to je za okoli 350 naših kron manj- ša cena, nego je sedaj pri nas.

Slaba letina sladkorne pese se obeta v Češkoslovaški in Nemčiji za- radi zapoznitve sejania. Zelo dobra pa je žetev sladkornega trsa na oto- ku Kubi, kjer se sladkor pridobiva le iz trsa. Kuba bo pridelala toliko sladkorja, kot ga že ni celo vrsto let.

Avstrija bo vtonila v papirna- tem denarju. Rusija se v papirnatem denarju že vtaplja in nihče več ne šteje rubljev. Ruski denar nima dan- es skoro nobene vrednosti. Za Ru- sijo gre tudi Avstrija. V drugem tednu meseca aprila je natisnila za 14 milijard kron novih bankovcev, tako da je bilo koncem tedna v pro- metu že za 322 milijard avstrijskih kron.

Pristopite vsi k Jugo- slovanski Matici!

Beleške

Slovenska zemljoradniška stran- ka se je hitro razvila, ne po številu pristašev, katerih šteje komaj par sto, temveč po svojem nazivu, od- nosno programu. Najprej je bila, kakor rečeno, »slovenska zemljorad- niška stranka«, torej del srbske zem- ljoradniške stranke, nato si je nadela naslov »slovenska republikanska zemljoradniška stranka«, na zad- njem svojem zborovanju v Pristavi dne 23. t. m. pa si je izbrala naziv »slovenska republikanska stranka«. Ta razvoj je čisto podoben stranki- nemu predsedniku dr. Novačanu, ki se je podobno razvijal. Kdo bi za- meril dr. Novačanu, če je republika- nec, toda zameriti mu je, da dela zmede s tem republikanstvom med narodom, ki o republik sploh nima pravih pojmov. Kaj je dr. Novačan mogoče prepričan, da bi republikan- ski preobrat prinesel narodu nebesa na zemlji. Kaj hoče postati dr. No- vačan Radić št. 2, ki vleče uboge in nevedne hrvatske kmete tako imenit- no za nos, kot jih še ni nihče? Uver- jeni smo, da dr. Novačan sam pri sebi ne misli na zlo; njegova napa- ka je, da ne pozna ali pa ne vpo- števa zunanjega ali notranjega po- ložaja naše države. »Radić, Nova- čan in podobni so škodovali naro- du, odnosno državi,« bo pisala zgo- dovina.

O demokratski korupciji in o srbski knuti gobezdajo danes na vse grlo tisti klerikalni listi, ki so za časa vojne kar besneli za vojno in klicali na boj proti Srbiji. Za časa vojne so se klerikalci kar valjali v prahu pred Habsburžani in denun- cirali zavedne Jugoslovane. Ni čud- no, da danes govorijo isti klerikalci brez podlage o srbski knuti, ki so za časa vojne pozivali na pokoj Srbov. Isti klerikalci, ki so pomagali zavajati ljudstvo v vojno navdušenje, hočejo tudi sedaj zapeljati nevedne ljudi v nesrečo. Ljudje božji, ali vam je res tako hudo v naši državi, kakor to kričijo umazane klerikalne cunje? Ako plačujete večje davke, jih plačujete vsled tega, ker je vsled vojne padla vrednost denarja in so se vsled vojnega uničevanja zvišale državne potrebe. In kdo pa je bil tudi med tistimi, ki so bili za vojno? To so bili naši klerikalci. Vprašajte jih danes, zakaj so bili za vojno. In klerikalci ter njihovi zavezniki kriči- jo danes predržno o korupciji de- mokratske stranke. Kje pa je ta ko- rupcija? Kje je srbska knuta, laž- nivci in hinavci, ki hočejo uničiti državo? Kaj pripovedujete to naše- mu ljudstvu, ki vendar vidi dobro, da pretiravate? Mi smo trdno uver- jeni, da bodo prejalislej izpregledali tudi najzaslepljenejši klerikalci in zapustili svojo stranko, ki je že pri- nesla in še hoče prinesiti med naš narod mnogo gorja.

Kako znajo klerikalci gospo- dariti. V Krčevini pri Mariboru je bil gerent hišni posestnik, vpokojeni orožnik in oficijal okrajnega glavar- stva v Mariboru, Anton Inkert. Gos- podaril je tako: Krompir, ki ga je kupil za aprovizacijo po štiri krone, je prodajal po šest kron, drva je po- dražil pri metru za 10 kron itd. To- da to so malenkosti. Bolj »krščan- sko« je naredil pri neki drugi kup- čiji. Občinski sosvet je na njegov predlog sklenil kupiti neko vojaško barako in ga je pooblastil, da v imenu občine podvzame potrebne korake. Kljub temu, da je občina imela denar sama, je šel gerent k okrajnemu glavarju in ga prosil, naj posodi občini 10.000 kron za nakup barake. Ko je tu dobil denar, je šel še k stavbeniku in sosvetniku Pek- larju in ga prosil enake vsote, ki jo

je spet dobil. Ker je v prošnji tožil, kako silno občina potrebuje les, je prepustila direkcija plena barako ob- čini za 12.000 kron, čeprav je nekdo ponujal zanjo 80.000 kron. Ko je bila kupčija sklenjena, je Inkert s svojimi pomagači začel podirati ba- rako. Boljši del je obdržal zase, slabšega je prepustil Peklarju za po- sojenih 10.000 kron. Kar mu ni bilo všeč, je prodal občanom po 600, 400 in pozneje nekaj po 200 kron za kubični meter. Kolikor je doslej moglo ugotoviti orožništvo, je ta vzorni klerikalni gerent »prigospo- daril« pri tej baraki, za svoj žep se- veda, kar 19 tisoč kron čistega do- bička. Država in občina sta ga pri tem seveda vražje malo brigali. Kaj naj daje Srbom, kajne? — No, stvar je pred sodiščem in upamo, da prej- me tam Inkert, kar mu gre.

Novosti

Čitateljem in čitateljicam «Do- movine»! Da ustrežemo splošni želji naših naročnikov, pričnemo v pri- hodnjem mesecu kot podlistek objavl- jati krasno povest »Romeo in Julija na kmetih«. Imeni Romeo in Julija sta povzeti iz krasne igre slovečega angleškega dramatika Shakespearea (izgovori Šekspirja) in značita dva nesrečna zaljubljenca. V naši pove- sti sta Romeo in Julija kmečki fant in kmečko dekle, ki ju preganja uso- da. Kako in zakaj, izvedo čitatelji iz povesti, o kateri moremo reči samo to, da je res lepa. Kdor jo bo začel brati, je ne bo bral samo enkrat, ampak dva-, tri- in mogoče še več- krat.

Kralj Aleksander, ki se mudi se- daj v Bukarešti, odpotuje po zadnjih poročilih te dni v Pariz.

Ljuba Davidović, predsednik De- mokratske stranke, ki se je mudil te dni v Ljubljani, se je v soboto dne 22. aprila zopet odpeljal v Beograd.

60letnica dr. Karla Trillerja. Dr. Karel Triller, ki stoji že več de- setletij v prvih vrstah odločnih bo- rilcev za napredno idejo, je slavil te dni svojo 60letnico. Želimo mu še mnogo let življenja v prospeh ideje, kateri nesebično posveča svoje moči.

Ministrski predsednik Pašić se je ponesrečil. V nedeljo dne 24. apr- ila se je peljal ministrski predsednik Pašić v svojem avtomobilu proti predsedništvu. Vsled nespretnosti šoferja je zadel avto v voz električ- ne cestne železnice in Pašić, ki je že prileten, se je ob sunku tako pre- tresel, da so ga morali takoj pre- peljati nazaj domov. Zdravnik je ugotovil večje poškodbe na nogi in v križu. Nekaj dni ministrski pred- sednik ne bo mogel iz postelje, ven- dar je upanje, da ne bo hujših pos- ledic in da g. Pašić kmalu zopet okreva.

F. Maselj-Podlimbarski, ki je umrl 19. septembra 1917. kot žrtev avstrijskega nasilja v Pulkavi na Niževavstrijskem, je zlasti po svojem romanu »Gospodin Franjo« tudi širšim slojem našega naroda znan pisatelj. Šentpeterska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljub- ljani bi zato rada dala prepeljati ze- meljske ostanke pokojnika v domo- vino. Prispevki naj se pošljejo ime- novani podružnici! Naša dolžnost je, da po možnosti prispevamo.

Poročni dar slovenjgraškega okraja kralju. V Slovenjgradcu se je vršila dne 19. t. m. pod predsed- stvom okrajnega glavarja dr. M. Ipvavica seja odbora za proslavo kra- ljeve poroke v slovenjgraškem, ma- renderškem in šoštanjskem okraju. Zastopani so bili vsi sloji in soglas- no je bilo sklenjeno sledeče: Nj. Ve- ličanstvu kralju se v znak udanosti pokloni kot poročni dar krasno

vprego za štiri konje, s srebrom okovano. Izdelana bo v šoštanjski tovarni za usnje. V spomin na kraljevo poroko se ustanovi v slovenjegraškem okraju društvo za boj proti jetiki, takozvana «Protituberkulozna liga» s sedežem v Slovenjgradu. Vse občine imenovanih okrajev dobe poziv, naj na dan poroke občinariji po svojih najboljših močeh na primeren način podpirajo občinske reveže.

* **Amnestija in politični kaznjenci** izza stare Avstrije. Pišejo nam: V listih sem čital, da bo za časa poroke Nj. Velikanstva kralja Aleksandra pomiloščenih več kaznjencev. Mnogo nas je, ki smo bili v stari Avstriji preganjeni in kaznovani posredno ali neposredno zaradi naše narodne zavednosti. Te kazni so zapisane in njihove posledice čutimo še danes. Jaz sem izučen trgovec in železničar, ki sem mnogo pretrpel v Avstriji in moral celo bežati v Srbijo. Zaradi kazni v stari Avstriji mi odbijejo še danes vsako obrt — ne vem zakaj. Kako je to mučno za mene in druge, katerih slučaj je mojemu podoben, ker prenašamo posledice tega, za kar smo trpeli, še danes v osvobojeni domovini. Zato bi bilo gotovo na mestu, da naši poslanci izposlujejo, da se amnestija (pomiloščenje) za časa poroke Nj. Velikanstva kralja razširi tudi na posledice kazni iz stare Avstrije.

* **Pozor, invalidi!** V invalidskem zavodu v Zemunu je še 80 praznih mest za one invalide, ki bi se radi izučili kake obrti. Pouk traja pol, oziroma celo leto. Invalidi, ki po končanem kurzu napravijo mojstrski izpit, dobe od države brezobrestno posojilo za nabavo potrebnega materiala in orodja. Dokler traja pouk, imajo v zavodu brezplačno stanovanje, hrano, obleko, perilo, obutev in tudi denarno nagrado, odgovarjajočo vrednosti njihovega dela. Revni invalidi, ki bi radi prišli do poštenega kruha, naj ne odlašajo, da ne zamude te ugodne prilike! Prošnje, opremljene s potrdilom o invalidnosti, je treba vložiti na «Invalidski Zavod» v Zemunu.

* **Novi občinski volilni red** za Slovenijo je pravkar izšel pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani kot II. snopič Zbirke zakonov. Velja 4 dinarje, po pošti 25 par več.

* **Zob za zob.** Ker Madžari v svoji državi na vse mogoče načine preganjajo naše ljudi, ki bivajo tam, je sedaj v povračilo naša vlada izgnala iz naše države 15 madžarskih družin.

* **Čehoslovaki v naši državi.** Po najnovejših podatkih živi v naši državi 203.000 Čehoslovakov.

* **Škof — fašistovski sluga.** V Opatiji in Voloskem so imeli v cerkvi hrvaško bogoslužje. Tržaški škof je na pritisk fašistov ukazal latinsko. Samo pri eni maši je bilo še dovoljeno peti in pridigovati v hrvaškem jeziku. Letos za piruhe so pa fašisti še to preprečili in škof se bo tudi v tem slučaju gotovo izkazal kot — fašistovski sluga.

* **Podivjanost o priliki** raznih far-nih cerkvenih praznikov. Pri nas na deželi je navada, da se pri žegnanih, birmah in raznih drugih podobnih praznikih mnogo popiva. Zato pride pri takih prilikah tudi skoro vedno do pretepov in pobojev med pijanci. Dolžnost naše duhovščine bi bila, da upliva v tem oziru na vernike, naj ne popivajo in ne skrunijo praznikov, ker bi vendar bilo res žalostno, da se cerkvene pobožnosti zlorabljajo za živinsko popivanje, pretepe in poboje. Naša duhovščina se briga vse preveč za politiko in pogostokrat za hujkanje proti državi, kar je gotovo olje v

ogenj povojne podivjanosti. K tej podivjanosti doprinejajo svoj delež tudi klerikalni listi, pred vsem pa «Straža», ki piše tako podivjano, da se nad tem pisanjem zgražajo še poštene klerikalci sami. Kaplanov, ki pišejo v «Stražo», pač Kristus ni vesel, kakor tudi ni vesel cerkvenih «pobožnosti», ki se končajo z divjim tuljenjem pobesnelih pijancev po oštarijah. Za prerod naroda se ne deluje s hujskanjem in z bedasto gonjo za avtonomijo, o kateri preprosto ljudstvo še danes nima pravega pojma in tudi ne more razumeti, kakšno korist bi naj narodu prinesla avtonomija.

* **Zaradi nemške zagrizenosti.** Ker v kočevskem okraju nekateri duhovni kljub ukazu s strani višje oblasti nočejo pridigovati v slovenskem jeziku, je tam več oseb prestopilo iz katoliške v pravoslavno vero.

* **Pazite na otroke!** Dvanajstletni sin najemnice gostilne na Osojah v Ljubljani, Rudolf Gale, je napolnil steklenico s smodnikom in ga zažgal. Smodnik je eksplodiral in dva drobca steklenice sta priletela v desno nogo zraven stoječemu Viljemu Stržini in ga tako močno ranila, da so ga morali oddati v bolnico.

* **Nalezljiva očesna bolezen** v Prekmurju. Po Prekmurju je silovito razširjena neka nalezljiva očesna bolezen, trahom. Pri zadnjem zdravniškem pregledovanju so jo ugotovili pri 3679 oseb.

* **Če ženske balinajo.** V Ljubljani so na dvorišču svečarne Rihter in Dolničar tam zaposlena dekleta balinala s kamenjem. Pri tem je Marija Grašelj tako nesrečno vrgla kamen, da je Mariji Zupanc izbila dva zoba.

* **Nesreča v tovarni.** V Bonačevi tovarni v Ljubljani je stroj zmečkal delavki Ivani Jeršin nekaj prstov na levi roki.

* **Železniška nesreča.** V četrtek dne 21. t. m. je skočil stražnik železniške policije v Mariboru pri tvor-nici klobas v Lajtersperku med vožnjo z vlaka. Pri tem je padel pod kolesa vagona, ki so mu odtrgala levo nogo. Vrhutega je dobil tudi težke notranje poškodbe in morali so ga z rešilnim vozom prepeljati v bolnico.

* **Nesreča na reki.** Iz Bajine Bašte se je hotelo prepeljati preko reke Drine v Bosno s čolnom 12 oseb, osem moških, dve ženski in dva otroka. Med vožnjo je začel veter ne navadno močan veter in čoln se je prekucnil. Vseh dvanajst oseb je padlo v visoko narastlo Drino, in ker ni bilo pravočasno pomoči, so vsi potonili.

* **Nesreča na železnici.** Ko se je 21. t. m. rudniški delavec Alojzij Lenart z vlakom vračal domov v Zagorje ob Savi, je hotel na kolodvoru v Zagorju izstopiti. Vrata vagona so bila zaprta in jih toliko časa ni mogel odpreti, da se je vlak spet pričel premikati. Zdej je poizkusil še enkrat in vrata so se nenadoma čisto rada odprla. Ker pa Lenart ni bil na to pripravljen, je izgubil ravnotežje in je padel pod vlak, ki mu je odtrgal levo nogo. Dobil je tudi težke poškodbe po telesu in po glavi. Po odhodu vlaka so pobrali nezvestnega s proge in so ga prepeljali v ljubljansko bolnico.

* **Pohlepnost.** Pred nedavnim časom je v neki vasi v bližini Lazarevca Zivorad Marković s pomočjo svoje neveste ubil brata samo zato, da bi namesto brata sam podedoval posestvo. Po uboju je vrgel truplo v globok vodnjak. Zaročenca, ki ju je gola pohlepnost zapeljala v tako zverinstvo, so seveda prijeli in zaprli.

* **Proti surovosti.** Po naročilu ministrstva za notranje zadeve je Po-

krajinska uprava za Slovenijo odredila, da se javno preklinjanje, ki povzroča zgražanje ali pohujšanje, policijsko kaznuje.

* **A. Pesek obsojen.** Ker je očital g. Lovrecu, da laže, je bil g. A. Pesek pred mariborskim sodiščem obsojen na 500 dinarjev globe.

* **Zverinska mati.** Policija je v Zagrebu prijela neko Stazo Mihelj. Osumljena je, da je pred časom porodila nezakonsko dete, ga usmrtila in truplo sežgala v štedilniku.

* **Velika poneverba.** V Sarajevu je policija prijela nekega I. Ivkovića, ki je poneveril 100.000 kron uradnega denarja. Prišli so mu šele pred kratkim na sled. Zdej čaka pod ključem «plačila».

Iz raznih krajev

* **V Dobrunjah pri Ljubljani** je hotela 12letna Ana Remc narezati rezanja. Ko je polagala seno v žleb slamoreznice, se je zavrtelo kolo in rezilo je zgrabilo dekle za desno roko ter ji odrezalo dva prsta.

* **V Dravljah pri Ljubljani** je nekdo ponujal posestnici Mariji Rožanc pozlačeno žensko verižico z obeskrom. Posestnica je bila previdna in je hotela vedeti, odkod in čigava je verižica. Tedaj jo je «trgovec», ki je imel še več takih verižic, urnih krač mahnil proti Ljubljani. Pazite na take prodajalce!

* **V Malem Trebeljevu** so se na veliki pondeljek fantje v gostilni stekli in so enega tako obdelali, da je še vedno v smrtni nevarnosti. Čas bi že bil, da se ljudje navadijo proslavljati praznike drugače, ne pa s pijanostjo in pretepi.

* **V Žireh** je čipkarici Pavli Šorljevi pri rezanju mesa spodletel nož in se ji je zasadil v dlan.

* **V Gorenjih Tephah pri Litiji** je pri prekoračenju nekega jarka padla posestnikova hči Ivana Vodenik. Pri padcu si je močno poškodovala desno koleno.

* **V Senožetih pri Dolskem** so našli 18. t. m. na levem bregu Save mrtveca. Imel je opasan dolg mesarski predpasnik, belorjava pisana srajca pa je bila zaznamovana s črkama «H. J.». Utopljenec je star okrog 50 let, ima črne lase in je že nekoliko plešast. Postave je srednje, obraz širok, brki pristrženi, na nogah pa je imel delavne čevlje z nabitimimi podplati in žebliji. Pokopali so ga na pokopališču Sv. Agate v župniji Sv. Helena.

* **V Podsmrečju** je ukradel Janez Bergant 2200 kron Rozaliji Florjancičevi. Sodišče mu je priznalo tri tedne nagrade.

* **V Grahovem pri Cerknici** je 14letni posestnikov sin Josip Znidaršič pomagal voziti gnoj na travnik. Nazajgrede se je voz prevrnil in Znidaršič je padel podenj. Z vozom vred so ga vlekli konji skozi vso vas in so se ustavili šele doma na dvorišču. Poškodbe, ki jih je dobil Znidaršič na tej neljubi poti, so tako resne, da so ga morali prepeljati v bolnico.

* **Z Rakeka** se je peljal Milan Detoni, trgovec, domov v Begunje pri Cerknici. Spotoma se je konj nenadoma splašil in skočil v stran. Detoni je padel pod konja in si je zlomil levo roko.

* **V Podgorju pri Kočevju** je pri igranju padla petletna kočarjeva hči Marija Pečkar in si je zlomila desno roko.

* **V Hotedršici** se je pri delu spodrsnil po hribu posestnikov sin Ivan Leskovec in si je poškodoval desno koleno.

* **V Žalni na Dolenjskem** se je lovil z otroci 12letni posestnikov sin iz Žalne, Josip Rus. Da bi ga ne

vjeli, je zlezel na neki zid, posestnikov sin Josip Zajc pa ga je tako nesrečno potegnil z njega, da si je Rus pri padcu zvil desno nogo.

* **V Idriji** je hotel mizarjev sin Stanislav Tratnik v delavnici svoje-ga očeta spraviti v tek bencinov motor. Ko je potegnil za navijalo, ga je udarilo po desni roki in mu jo je zdrobilo v zapestju.

* **V Savodnju** so pri Leskovčevem mlinu potegnili 25. t. m. jutraj iz vode mrtvega posestnika in krojača Mihaela Peternelja.

* **V Šalki vasi pri Kočevju** se je pri delu zelo močno vžagal v desno roko žagar Ivan Drobnič. Poškodba je bila tako resna, da je moral v bolnico.

* **Na Verdu** se je zmešalo Mariji Karišin, ženi železniškega čuvaja. Pred nekaj dnevi je brala v časnikih, da je bilo pet hajdukov obsojenih. Naenkrat si je začela domišljevati, da je ona šesti hajduk in da jo iščejo orožniki. Pred nekaj dnevi je zaradi tega skrivaj izginila z doma in je doslej še ni nazaj. Doma je pustila tri otroke, stare pet do enajst let.

* **V Rovtuh pri Logatcu** so tatovi vlomili v noči na 19. t. m. v trgovino A. Kunca in odnesli blaga za kakih sedem tisoč kron.

* **V Domžalah** so se splašili konji hlapcu Matiji Kokalju. Hotel jih je pomiriti in je skočil prednje. Toda konja sta ga podrla na tla in sta mu s kopiti zadala tako hude poškodbe, da je moral v bolnico.

* **V Nadgorici** je v pretepu Janez Banka z nožem močno ranil Antona Ogrina. Pravimo, da smo vojne siti, redni pretepi po vseh krajih pa glasno pričajo, da imamo še presneto vročo kri.

* **V Zagorju** je utonil osemletni deček Janez Salamun v naraslem potoku Mediji. Kako je **zabredel** deček v vodo, še ni pojasnjeno. Truplo so našli šele čez šest dni.

* **V Levcu pri Celju** je zadel vlak v avtomobil. Cesta namreč pelje čez železniško progo in v hipu, ko je privozil vlak po tiru, je pridirjal po cesti avtomobil. Vlak je zadel v avtomobil in ga močno poškodoval. K sreči se ljudem v avtomobilu ni zgodilo nič hudega.

* **V Hrastniku** je rudarju Francu Strniši padel kamen na desno nogo in mu jo strl.

* **V Hočah pri Mariboru** sta se v gostilni Frangeš na belo nedeljo sprla dva fanta. Tekom prepira je vrgel Ogrizek nekemu fantu od Sv. Miklavža kozarec v obraz. Pri tem se je nekako ranil na roki. Oni iz Sv. Miklavža si je hitro šel izpirat krvavi obraz, Ogrizek pa roko. Ker je bil slednji prej gotov, se je vrnil proti gostilni, njegov nasprotnik pa je šel za njim in ga je na cesti napadel z nožem ter mu zadal več bodljajev v prsi, trebuh in v roko. Težko ranjeni Ogrizek je prestopil še par korakov, nato pa se je zgrudil. Prenesli so ga v kaplanijo, vendar je kljub takojšnji zdravniški pomoči podlegel ranam.

* **Pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah** je Jakoba Živka sunil konj tako močno s kopitom v trebuh, da ni bilo več rešitve. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je Živko precej naslednji dan umrl.

* **V Meži pri Dravogradu** je umrl Jakob Pernath, trgovec z lesom. N. v m. p.!

Dolžnost vsakega naprednjaka je, da odpira oči klerikalnim zaslepljencem! Farovškega farbanja mora biti konec! Pridobivajte novih naročnikov «Domovini», ki se neustrašeno bori proti klerikalizmu.

Ljubljansko tržno nadzorstvo je poslalo listom dopis, iz katerega posnemamo sledeče:

Dne 20. t. m. je ljubljanski mestni magistrat dal pregledati trgovino in gostilniške prostore Ane Brenčič v Sv. Florjana ulici. Komisija je dooznala stvari, ki bi jih človek ne mogel pričakovati v Ljubljani, in je med drugim ugotovila sledeče:

V gostilniškem prostoru smrdi po plesnivosti in vlažnosti, ker se prostori niso najbrže nikdar zračili. Kozarci in jedilno orodje je neočiščeno. V kuhinji izgleda ravno tako. Posode, ki se nahajajo v obeh prostorih, so polne prisušeneh ostankov jedi iz za več tednov nazaj. V trgovini se nahajajo gnile, z gnojno plastjo pokrite klobase, poleg tega stare plesnive potice, fige, moka, polna podganjih odpadkov, suho plesnivo prašičje meso, odpadki piščancev itd. Vsa jedila so pokrita s podganjimi odpadki. V predalih za moko se nahaja skrajno umazano perilo hišne gospodinje, cunje, obleka itd. Vse steklenice kažejo znake, da niso bile sploh nikdar pomite, odkar so bile nove. Prostor sam na sebi ni bil nikdar riban in snažen in je po vseh kotih na kupe podganjih odpadkov:

Ani Brenčič se vsa ta svinjarija ne zdi nič nepravilnega in smrdljive klobase označi kot zelo dobre. Kakor izjavlja, jih kupuje pri ljudeh, ki jih ne pozna. (Pripomba: Klobase in meso, ki ga donajajo z dežele različni sumljivi elementi, ki izdelujejo to blago iz poginjene živine in to blago po znižani ceni prodajajo.)

Natakarica je izjavila, da ji gospodinja ne da tople vode, da bi posodo umila. Poleg kuhinje se nahaja spalnica natakariče. Ta soba je predeljena z deskami v dva dela. V prvem se nahaja nek zaboj kot postelja. Blazine in odeja so skrajno zamazane. V drugem delu te sobe stanujeta dva moška. V tem lokalu vlada ista svinjarija. Na nasprotni strani se nahaja soba, kjer stanujejo štirje delavci, ki plačujejo za sobo 400 K na mesec. Soba izgleda sledeče: okna so zabita, tako da se že leta niso odprla, stene in strop so popolnoma črni. V sobi so štirje zaboji kot postelje. V teh zabojih se nahajajo kot blazine in odeje strašno zamazane, blatne, raztrgane cunje. Soba napravi vtis najgusnejšega brloga, kjer bi si človek ne mogel predstavljati, da stanujejo ljudje v takem prostoru.

V prvem nadstropju se nahajajo sobe kot prenočišča. Te sobe izgledajo strašno. Po izpovedi natakariče in ostalih strank, ki stanujejo v hiši, in policije, uporablja hišna gospodinja te sobe kot bordel (kjer se prodajajo ženske moškim). Perilo po posteljah se brez dvoma že več let ni menjalo.

Najstrašnejše pa izgleda soba, kjer stanuje hišna gospodinja sama. Po sobi so razmetane raztrgane cunje, umazano perilo gospodinje, koš obleke, čevlji, potrti stoli, škaflije, steklenice, nočne posode itd. Nered in smrad po človeških odpadkih je nepopisen. V celi hiši se nahaja samo eno stranišče, skrajno zamazano. Komisija predlaga takojšnje uradno zatvorjenje trgovine in gostilne ter uvedbo postopanja za odvzete gostilniške koncesije in koncesije za trgovino z mešanim blagom.

Ko človek prebere poročilo tržnega nadzorstva, se mu obrača v želodcu in si ne more predstavljati, da je takšna svinjarija mogoča pri človeku — božji podobi. Čudno je pri vsem tem, kako so mogli v takšno

gostilno prihajati gosti in celo v takem brlogu stanovati še drugi ljudje. — Podobnih smrdljivih brlogov se nahaja v Ljubljani, zlasti na periferiji mesta gotovo še mnogo. Prav snažnih gostiln je v Ljubljani obče malo, kar posebno bridko občuti človek, ki je živel včasih kje v nemških mestih. Potrebno je, da se v takih slučajih postopa brezobzirno, da se preprečijo zločinski atentati na ljudsko zdravje brezobzirnih lastnikov gostiln in hotelov, kajti celo v mnogem finem hotelu plešejo preko jedi ščurki, kuharji pa se mirno smejejo svinjarski predstavi. V takih slučajih bi odkrile nenadne preiskave marsikaj. Ne bilo bi škoda, če se v Ljubljani zapre lepo število vsaj najgusnejših pribežališč za nekatere ne ravno mnogo zahtevajoče vinske bratce.

V Ljubljani se rado mnogo kritizira in govori po nekdanjem nemškem načinu o balkanskih stenah, ušeh itd., toda pred lastnim pragom ne pometajo.

STRAŠNA EKSPLOZIJA V BITOLJU.

V torek, dne 17. aprila, je nastala v Bitolju v smodnišnici in v municijskem skladišču strašna eksplozija, ki je nebroj ljudi pahnila v nesrečo in sploh povzročila nepregledno škodo, o čemer smo že kratko poročali.

Najprej je eksplodiral vagon, poln municije, potem pa so se začele eksplozije v skladišču in v smodnišnici. Bilo je tam nakopičenega nad 400 vagonov municijskega blaga: ekrazita, smodnika, bomb, ročnih granat itd., v vrednosti okrog ene milijarde kron.

Vsako posamezno eksplozijo je spremljal močan potresni sunek. Zračni pritisk je bil tako močan, da je porušil vse hiše po okolici. Kar jih ni vsled eksplozije nastali potres, jih je pa požar, ki je izbruhnil kot posledica eksplozije.

Pri tako ogromni nesreči je skoro naravno, da so tudi človeške žrtve. Mnogo je ranjenih in ubitih, močni rešilni oddelki pa so na delu noč in dan, da rešijo kar le mogoče, in pomagajo, kjer se bo dalo.

Ker so popokale več kilometrov daleč nakoli vse hiše, je prebivalstvo v silnem strahu in kar trumoma zapuščalo svoje domove. Ljudje beže, kamor kdo more, ponajveč v gozdove, kjer prenočujejo pod milim nebom.

Vlada je za prvo pomoč nesrečnemu prebivalstvu dala štiri milijone kron. Na lice mesta je poslala tudi posebno komisijo, ki naj vse natančno preišče in ugotovi vzroke nesreče. Med prebivalstvom je namre razširjena govorica, da ima pri stvari zločinska roka svoje prste vmes.

O stvari bomo svoječasno še poročali.

Zdravstvo

Z Ako hočeš biti trden in zdrav, si umij vsak večer, predno greš spat, noge z mrzlo vodo, ker to osvežuje vse telo in daje prijetno spanje. Istotako je treba, da si zvečer, predno gremo spat, umijemo roke in obraz, in to umivanje je celo boljše nego umivanje rok in obraza zjutraj, kajti z umivanjem zvečer se očistimo vsega znoja, nesnage in prahu, kar se je nabralo tekom dneva na obrazu in na rokah. Ako se tako ravnaš, ne piješ alkoholnih pijač in se poleg tega dovolj giblješ in si ne beliš glave z nepotrebnimi skrbmi, boš trden in zdrav.

Z Zdravljenje vnetja slepiča brez operacije. Zdravnik Feliks Padrosa

v Braziliji je iznašel pripravo, s pomočjo katere bo mogoče zdraviti vnetje slepega črevesa brez noža. Iznajdba je neke vrste sesalka (pumpa), s pomočjo katere je mogoče izčistiti slepič brez operacije. Ako se bo iznajda obnesla, bo za bolnike, ki trpe za to boleznijo, velikanskega pomena. Prvič bo ta način zdravljenja mnogo cenejši in lažji od operacije, drugič pa bo pomagano s tem zlasti tistim bolnikom, ki zaradi gotovih boleznih srca sploh ne morejo biti operirani, ker ne prenešajo narkoze (omotenja), ali pa se z operacijo podvržejo silni nevarnosti.

Prosveta

Strični Dominik: Simon Gregorčič. V Ljubljani 1922. Izdala in založila Tiskovna zadruga. 152 strani. (Pota in cilji. 10. zvezek.) — Knjiga je slovenski prevod češkega spisa od mladega, žalibog že pokojnega učenjaka. Po kratkem životopisu Gregorčiča podaja podrobno, z vso znanstveno metodo, a vendar poljudno napisano analizo Gregorčičevega pesniškega dela. Iz vsega dela odseva ne samo temeljito znanje predmeta, ki ga je pisatelj vseskozi proučeval, ampak tudi velika pisateljeva ljubezen do Gregorčiča in njegovega naroda. Odkar je Čelakovski pred devetdesetimi leti pisal o Prešernu, nismo dobili iz češkega peresa s takim znanjem in tako ljubeznijo pisane knjige o kakem slovenskem pisatelju. Saj se skoro lahko reče, da niti mi sami nimamo o nobenem našem pisatelju tako podrobno pisane razprave, kakor je ta češka. Tako je knjiga znamenit pojav tudi na polju naše znanstvene književnosti, prekrasen spomenik češkoslovenske vzajemnosti, ljubiteljem Gregorčičeve pesmi, posebno njegovim rojakom, pa najlepši dar. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Cena broširane knjige 10 Din, mehko vezane 13 Din.

Zanimivosti

VINSKI BRATCI SO PA PTIČKI!

V Ameriki je svoj čas vlada Zedinjenih držav prepovedala točiti brez izjeme vse alkoholne pijače. To prepoved so beležili listi v Evropi kot velik korak napredka. Tudi po Sloveniji smo peli slavo tej prepovedi, danes pa moramo priznati, da smo se temeljito zmotili. Ni vse zlato, kar se sveti — in tudi ta prepoved, ki je na prvi pogled tako pametna in koristna, ni rodila tistih uspehov, ki bi jih človek po vsej pameti pričakoval. Je čudno, pa resnično!

Če pogledamo pri nas par let nazaj, vidimo, da se je v tistem trenutku, ko je bila ukinjena svobodna trgovina, pojavilo verižništvo in navijanje cen. Naj so bile postave še tako stroge in kazni še tako občutne, verižništvo je rodilo brezmejno ničvrednih sadov, ki jih moramo v gotovi meri še danes okušati.

Podobno je bilo v Ameriki. Prepoved je bila izdana, iz javnega prometa in poštene trgovine so alkoholne pijače izginile, dobile pa so skrito zavetje pri raznih — verižnikih. Mesto treznosti je pričelo naraščati pijanstvo in mesto blagostanja bečarija.

Človek se z začudenjem vprašuje, kako je vendar mogoče kaj takega, če pa pogleda stvar od blizu, mu je jasna kot beli dan.

Prijatelj našega lista, ki je mnogo let živel v Rusiji, nam pripoveduje, da so ruski kmetje jokali, ko so dobili — svobodo. Tiste solze pa niso bile solze veselja, ampak solze prave, grenke žalosti. Kako je to mo-

goče? Odgovor je enostaven. Človek je bitje navade, — to je vsa skrivnost. Česar je kdo vajen, to mu je najljubše, in čim starejša je navada, tem težje jo je odpraviti.

Sicer pa ni treba hoditi v Rusijo, saj imamo doma in takorekoč pred nosom isti slučaj. Jesen 1918. leta nam je prinesla svobodo, ki jo uživamo sedaj že četrto leto, pa še vedno ne vemo, kam bi ž njó. Bili smo pač vajeni nemškega biča. Če so ruski kmetje od žalosti jokali, ko so dobili prostost, ni čudno. Saj si pri nas žele »stare čase« nazaj celo ljudje, ki so po svoji izobrazbi poklicani v to, da druge vodijo. Taka je moč navade, in kdor hoče varno hoditi po svetu, mora vedno računati ž njó.

Ameriški listi so zadnje čase polni same prohibicije. Tako namreč imenujejo prepoved točenja alkoholnih pijač. Ljudje so seveda zelo različnega mnenja. Eni strastno zagovarjajo prepoved, drugi so ravno tako strastno proti njej.

Listi so vsi edini o tem, da ameriške ječe še nikoli niso bile tako polne — pijancev, kakor sedaj, odkar je izdana imenovana prepoved. Čudno, vendar razumljivo. Prepovedan sad je vedno najboljši, tako tudi v Ameriki. Razložek je le ta, da so prej pili javno in res pitne pijače, sedaj pa pijejo na skrivaj in vso mogočo brozgo in brljuzgo, da je le alkohol v njej. Toda vlada vztraja pri svoji prepovedi in je nastavila nebroj uradnikov in nastavlencev, ki naj »vohajo« in preganjajo pijance.

Toda vlada vodi svoje račune, vinski bratci pa svoje; na cedilu bo pa menda nazadnje ostala le vlada, kakor se kaže.

Prijatelji alkohola so namreč prišli na tole misel: Oblast vlade Združenih držav sega po morju samo tri milje daleč. Kaj se godi onkraj razdalje, to vlado nič ne briga. Zato bodo zgradili ogromno ladjo, ki bo urejena kot velikanska gostilna, dobro založena z vsemi najraznovrstnejšimi alkoholnimi pijačami. Ta ladja bo usidrana malo več nego tri milje proč od suhe zemlje. Tja ne sega oblast vlade in tam lahko pije kdo, kar hoče, če ima le kaj cvenka. Pijače bodo dovažali parniki iz drugih obmorskih držav, iz New-Yorka pa bodo male ladvice vozile žejne na morje v to novo gostilno.

Tako se hočejo rešiti Amerikanci neljubega vinskega posta. Ker imajo denar, jim bo stvar brez dvoma tudi uspela. Ptiči so pa vinski bratci, kaj?

STRAŠNO ZVERINSTVO.

Bolj ko človek gleda po svetu, bolj spoznava, v kakšno grozno propalost je pahnila ljudi svetovna vojna. Danadan se kopičijo poročila o strahovitih zločinih, ki se kar nekako kosajo v podlosti.

Te dni je spet prišla iz Berlina vest, tako grozna in strahovita, da se človeku ježe, lasje, ko jo čuje. Posebno zverinski pa se nam zdi ta zločin zlasti zato, ker sta ga izvršila dva mlada človeka, — eden takorekoč še otrok.

Delavec Franc Zagaki je star šele 19 let, njegova ljubica Jerica Jobs pa celo šele 16. Zagaki je svoje matere-udove edin sin in mati ga ljubi s tisto brezmejno ljubeznijo, s kakršno more ljubiti samo mati svojega sina.

Spomladi prošlega leta je začel Franc v slabo tovarišijo in še isto spomladi se je seznanil z Jerico. Iz znanja se je razvilo ljubavno razmerje in Jobsova je večkrat brez materine vednosti prenočila pri Francu.

Novembra prošlega leta je pogrešila Zagakijeva mati svoj kožuh in je predbacivala sinu, češ, da je on s tatvino kako v zvezi. Franc je zbog teh očitaj sklenil mater usmrtiti. Pridobil je ljubico za svoj načrt in sklenila sta, da skupaj umorita udovo, preživita potem v nasladi poltenosti še kak dan, potem

pa si oba s strupenim plinom končata življenje.

V soboto, 20. t. m., okrog ene polnočne sta se mati in sin spet nekaj spela v kuhinji. Franc je pograbil bat in je začel udrihati mater po glavi. Mati je hipoma začela krvaveti in je v strahu na vse pretege klicala na pomoč. Zato ji je skušal zverinski sin zaženiti usta in jo zadaviti. Ker mu ni uspelo, je ukazal Jerici, naj z odejo in sukno zavije materi glavo. Nato sta skupaj zavlekla mater v spalno sobo in sta jo potlačila v naslonjač.

Uboga udova se ni branila več, ampak je samo še ihtela. Ko pa je sin videl, da mati še živi, ji je prerezal s kuhinjskim nožem žilo na desni roki, na levi je pa ni mogel, ker jo je imela preveč zavito v sukno.

Ker je mati le še ihtela in cepetala, jo je zločinski sin še parkrat sunil v prsi z dolgim kuhinjskim nožem. Jobsa pa ji je tiščala z odejo in s sukno glavo, da ni bilo mogoče slišati njene klicanja.

Ko je bila uboga udova že vsa obnemogla, sta jo zavlekla v drugo sobo na posteljo, jo slekla, naložila nanjo blazin in sta povezala mater med blazine. Nato sta preiskala vse omare in prebrskala vse materine stvari. Franc je dejal ljubici, naj si vzame vse, kar ji je pač najbolj všeč. Sam pa je vzel ves denar, kolikor ga je premogla mati. Potlej sta šla, da preživita svoj »veseli čas«.

Toda usoda je hotela drugače. Zgorkova kljub toliki izgubi krvi in kljub vsemu mučenju le ni umrla. Posrečilo se ji je celo, da se je rešila izmed blazin in vstala s postelje. Skozi okno stanovanja, ki je bilo v četrtem nadstropju, je zlezla na streho ene sosednjih hiš, odkoder se ji je posrečilo priključiti ljudem.

Policija je seveda oba zločince takoj prišla, mater pa so oddali v bolnico.

Razno

× **Hudi Kitajec.** V Berlinu si je nek Kitajec najel avtomobil. Ko ga je šofer pripeljal na določeno mesto, je prišlo med njim in Kitajcem do prepira zaradi cene. Med prepirami se je vročerkviti Kitajec tako razburil, da je s samokresom ustrelil šoferja v roko. Zdaj policija išče Kitajca, pa ga ne more najti, kajti Kitajec je pač Kitajcu podoben.

× **Novodobna poroka.** Ameriški častnik se je proti koncu vojne zaročil z neko Francozinjo v Parizu. Po vojni je častnik odpotoval domov, zdaj pa je sporočil zaročenki, naj pride za njim, da se poročita. Toda po zakonu ameriški konzulat ne sme dati potnega dovoljenja tujim državljanom, ki bi hotele v Ameriko z namenom, da poroče kakega ameriškega državljanca. Častnik si je pomagal po svoje. Šel je k sodniku in izjavil, da prizna omenjeno Francozinjo za svojo zakonsko ženo. Sodnik je brzojavil v Pariz, če tudi poročen. Zdaj je lahko poslal v Pa-

riza je prišel brzojaven odgovor: »da« — in častnik je bil — civilno poročen. Zdaj je lahko poslal v Pariz poročni list in mlada žena je smela brez ovir k niemu v Ameriko.

× **Drag časopis.** Menda eden najdražjih časopisov na svetu je glavno glasilo ruske sovjetske vlade. Počeni s 14. aprilom velja posamezna številka tega lista, »Izvestija« — 40 tisoč rubljev. Mesečna naročnina za maj znaša 800 tisoč rubljev.

× **Mrtvi ujetnik — živ milijonar.** Kakor toliko in toliko ljudi, ki so prišli v rusko ujetništvo, je izginil brez sledu tudi Čeh Franc Berka iz Konta na Šumavi. Izpočetka se je oglašal, potem pa je utihnil. Zadnje pismo so prejeli svojci od njega leta 1917. Seveda je bil upravičen sum, da je Berka mrtev, in so ga tudi proglasili kot takega. Kakšno je bilo začudenje, ko so te dni prejeli sorodniki iz Rusije pismo, v katerem jim izporoča, da živi v Rusiji — kot milijonar. Sicer pa pravi, da kljub temu strada. Pa je tudi treba biti milijonar, ako kdo hoče živeti na Ruskem! Na Berkovem pismu je bilo prilepljenih znamk samo za — 23 tisoč rubljev.

× **Zrtev morskega volka.** V zalivu otoka Jamajke se je kopal v morju lastnik plantaž Lopoz s svojo hčerko Adelino. Deklica je odplavala nekoliko dalje v morje in je nenkrat začela klicati na pomoč. Ko je prestrašeni oče priplaval do nje, je bila voda tam okrog že vsa krvava, Adelina pa brez zavesti. Pri skrbnejšem pogledu je nesrečni oče opazil, da manjka Adelini vsa desna noga in da ima deklica tudi težke notranje poškodbe. Takoj je vedel, da je deklica postala žrtev morskega volka. Odplaval je brž z njo na suho, rešiti pa je ni mogel več. Naslednjega dne je Adelina umrla. Lopez je razpisal visoko nagrado na zver in prebivalci so napravili lov nanjo. Ko so morskega volka toliko ranili, da so ga mogli potegniti na kopno, je planil razjarjeni Lopez in je začel udrihati s sekiro po njem. Okoli stoječi so možu, ki je medtem zblaznel, komaj iztrgali sekiro iz rok. Morskega volka bodo nagatili (našopali) in izročili muzeju.

Za smeh in kratek čas Ameriška.

Kitajec Jim Wang, po poklicu hotelir, je živel v »divjem zakonu« z neko belopolto lepoticco iz Evrope. V Ameriki je to po postavi prepovedano in Jim Wang je prišel pred sodišče.

»Jim, ali ne veš, da postava prepoveduje tako življenje?« ga je vprašal sodnik.

Kitajec se je odrezal:

»Prava ljubezen ne vpraša po tem.«

Sodnik se je začudil:

»Zakaj pa ne poročiš gospodične, če jo imaš res tako rad?«

»Nimam denarja,« je vzdihnil Jim. Sodniku je začelo to presedati, pa je dejal:

»Dobro! Ti in tvoja ljubica plačata vsak po osem tisoč kron kazni, poravnata sodniške stroške ter odsedita vsak svoj mesec pod ključem. Če pa se do jutri poročita, vama je kazen odpuščena.«

Kitajec je komaj slišal sodnikove besede, pa se je že požuril:

»Bova pa kar precej naredila!«

Ženski smeh.

Janez: »Zakaj se pa tvoja žena danes neprenehoma smeje?«

Jernač: »Prišla je ravno od zobozdravnika. Zdaj bi se rada postavila, ker ima nove zobe.«

Zanesljiva dekla.

Neža: »No, Mica, kako ti je všeč nova dekla? Ali je poštena in zanesljiva?«

Mica: »Povem ti, da je naša nova dekla poštena kot Lahov koš, pa tudi zanesljiva. Trdno se lahko zanesem, da mi odnese vse, kar do-seže.«

Vi ga ne poznate...

Učitelj (vpraša v šoli sinčka židovskega trgovca Abrahama): »No, Izak, povej mi, koliko moram plačati tvojemu očetu, če mi posodi 100 kron po 6 odstotkov obresti za eno leto!«

Izak: »Tristo kron.«

Učitelj: »Prismoda, ali ne znaš računati?«

Izak: »O, računati že znam, toda Vi ne poznate mojega očeta, kako je odušni.«

Štorklja.

Oče: »Čuj, Urška, k nam pride knalu štorklja. Ali hočeš brata ali sestrico?«

Urška: »Atek, lepo te prosim, če mogoče, naj prinese štorklja koštrunčkal.«

Zanesljiva priča.

Sodnik, ki hoče zapriseči neko pričo, pravi: »Priča, sedaj vas opozarjam na posledice krive prispege.«

Priča (hitro): »O, jih že poznam, gospod sodnik! Sedel sem že tri leta zaradi takih posledic.«

DOBRA ŽENA IN MATI ima vedno pri hiši nekoliko steklenic lekarnar Feller-jevega prijetno dišečega »Elsafluida«. Služi dobro za drgnjenje hrbta, rok, nog ali celotnega života; kot kosmetikum za usta, kožo in glavo je nedosegljiv ter je mnogo močnejši, izdatnejši in učinkovitejši kot francosko žganje. Tri dvojnate steklenice ali eno specialno steklenico z zamotom in poštno vred pošlje za 48 kron Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 360, Hrvatsko.

Raj je Elsafluid — to se zna!
Lekarnar Feller — Stubica!

Ženski kotichek

Bela oblačila — ali sploh oblačila svetle barve: predpasnike, krila itd. očistiš najlepše na sledeči način: Olupi krompirja in ga na strgalniku (ribežnu) nastrgaj v vodo in sicer tako, da pridejo na vsaka dva litra vode približno trije srednje veliki krompirji. Ko se krompir sesede na dno, vodo lahko odcedi, pričaj dve žlici strjenega govejega žolča in jo segrej. Nato preplakni s to vodo, ne da bi kaj menceala ali ožemala, tista oblačila, ki jih hočeš očistiti. Potem jih še prav skrbno splakni v mlačni vodi in jih brez ožemanja obes. Ko je oblačila napol suha, ga zlikaj z vročim likalnikom.

Belo volneno blago osnažiš lahko na zgoraj opisani način, ako pridenes krompirjevi vodi še malo salmijaka. Dobiš ga v vsaki lekarni, drogeriji, po kmetih pa, kjer teh ni, tudi pri vseh večjih trgovcih.

Oblčila iz črnega blaga očistiš lahko s slano vodo. Na 10 litrov vode je treba pol kilograma lepe, čiste soli. Voda mora biti topla, vendar ne toliko, da bi z roko ne mogla vzdržati v njej. V tako vodo deni oblačila, ki ga hočeš oprati, in pusti v njej dve do tri ure. Nato ga splakni v malo manj slani, nazadnje pa v navadni vodi in deni sušiti. Če ni dovolj očistočeno, je znamenje, da je bilo premalo časa v slani vodi; v tem slučaju čisti še enkrat.

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „Elsafluid“

kot lepotilo (kosmetikum)

za nego zob, zobnega mesa in glava ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistečega in osvežujočega delovanja kar najbolje. Ravno tako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celotnega telesa. »Elsafluid« je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljšje sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z zamotom in poštnino za vsakega:

3 dvojnate steklenice ali 1 specialna steklenica 48 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 168 K.
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic. 280 K.
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic. 394 K.
POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obličje za kurja očesa po 5 K in K 7-50; Elsa mentolni klistir 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K; pravo Elsa ribje olje 85 K; Elsa ustna voda 36 K; Elsa kolonjska voda 41 K; Elsa šumski miris 41 K; glicerin po 6 in 30 K; Lysol, Lysolform 30 K; kiselni čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 15 K; strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar.
STUBICA donja, Elsatrg št. 360
40-1 (Hrvaško). 48/144/11b

Varčna gospodinja
rabi edinele

GAZELA MILO

ki je najboljša
in najcenejša!

MENJALNICA
v Prešernovi ul. 44/46
prodaja in kupuje vse vrste valut
po najugodnejših cenah.
Reicher & Turk.

Delniška glavnica:
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Estkontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemstva mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borsna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.